

Folyékony Glycerin-Crème

több év óta hatályos szernek bizonyult seplő, napáttés, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legártatlanabb szernek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét fenn tartják. A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerin kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. **Egy üveg ára 1 frt 20 kr.**

Legfinomabb glycerin-szappan

glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt, és egy finom piperszappan minden kívánt előnyeivel bír. **Ára 35 kr.**

Párisi hölgy-por (legfinomabb poudre de riz)

a bőrnek a leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, úgyszólván is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. **Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.**

Kézmosó por

mandulaszappan és spermacéttől készítve, a legártatlanabb arc- és kéz-bőr-tisztító szer. **Egy doboz ára 50 kr.**

Amerikai kantsuk-tyukszemgyűrűk és essentia.

Ára 60 krajczár.

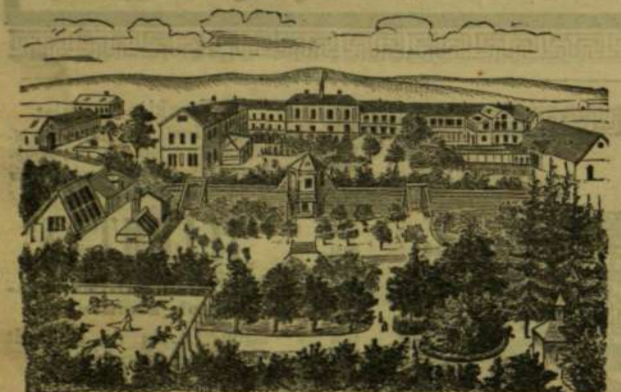
Forrástár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész Budapest, király-utca 12. sz.



Lähne-féle tan- és nevelő-intézet Sopronban.

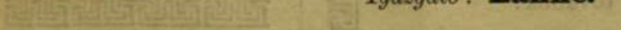
29. évi tanfolyam. 51

Államérvényes bizonyítványok.



Tervezetek ingyen.

Igazgató: **Lähne.**



Szeplőt,

májfoltokat, porszeméket, bőrtakát, arcvörösséget napfényt és a bőr minden kivirágzásait a **dr. Tobias-féle Eau miraculose antipélorique** a bőrön a bőr alatt összegyűlt festékeknek felszívása által gyökeresen megszünteti, s a legfinomabb, legkedvesebb bőr élelét átadja, fehér és gyöngy-göd lenzen. **1 frt 50 kr.**

Tanningene.

Biztosított, glommentes, ártalmatlan hajfestő szer (legújabb!) **szürke, fehér és vörös hajra,** csak 111 és szemöldökre, melyek a leggyengédebb módon csak egyszeri használat mellett is egész életre megmentenek a hajszíntől, s a hajszínt a természetes színt vissza nyerik, melyet a megasztalás előtt bírtak, s melyet sem szappannal mosás, sem gőzfürdő nem gyöngít meg. **2 frt 50 kr.**

Dr. Landauer illatos hajbalzsamja,

teljesen megbízható szer, melyet kószéri használat mellett a haj hullását teljesen megszüntetheti, s annak növekedését elősegítheti. **1 frt.**

Eredeti keleti rozsatej

Rusz Károly gyógyszerésztől.

a bőrnek rögtön, nem pedig hosszabb használat után, gyöngyöd, vaktózszerű fehér, sárga és sötét színű, mint a mely semmi más szer által el nem érhető a rózsatej, s minden szíves vagy barna színt onnan eltávolít, és egyformán alkalmas minden testre. **1 frt.**

Rusz Károly utódja (Czerny A. J.)

Bécs, I., Wallfischgasse 3.

Kitüntette a bécsi, welsi s 1880-ki st. pótloni kiállításokon. **Raktárak Budapestben** a következők: **gyógyszertárakban:** Török J. király-utca 12. **Szappan Gy.** Kálvin-tér, **Telkesy** Budán, továbbá **Kassán** Wankraich, **Debreczenben** **Both**nak, **Szegeden** **Encsényi** s **Bécs** **Károly** **Schiner**; **Kolozsváron** **Hintz**; **Aradon** **Ellas** **Illatszertől**, és sok egyéb jónévi vidéki gyógyszer- és illatszertárban.

Azokban sürgősen kéri meg a használatát. **Rusz** gyártmányait kémi, minden egyenlő használatú cikkek a lemegek ugyanazon árak alatt árulja becsúnya. — Kimerítő tervezetek (illusztráció) valamennyi különlegesítől kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek. Kérjük a hirdetőt alkalmi használatra megörizni, miután az csak ritkán lesz közlése.

Gleichenbergi gyógyhely

Stájerországban.

Egy órányira köcsin a m. nyug. vasut Feldbach állomásától. Az idény kezdete május 1-én.

A szálló-gyógyomdó kezdete szeptember elején.

Alkalmos-murátius és vasasanyos víz, kecskesavó, tej, fenyőtű- és forrásó-porlasztó belégzések, szénasavas fürdők, szulfidfürdők, édesvíz-fürdők, fenyőtű-fürdők, hideg fürdő berendezéssel hideg víz-gyógyomdó. 6385

Johannisbrunnen

Gleichenberg mellett.

Legjelesebb és legelőszegesebb frissítő ital gazdag szénasavtartalom, az emésztés elősegítésére kielégítő mennyiségű szénasavas natron és konyhasó-tartalma, valamint a gyomrot terhelő mézszőlő hiánya, a **Johannisbrunnen** vizét kiválóan ajánlják gyomor és hólyagbántalmaknál.

Kapható Édeskuty L. úrnál Budapestben és minden nagyobb ásványvíz-kereskedésben.

Tudakozások és megrendelések kocsik, lakások és ásványvizek illetőleg a kutigazgatóságánál Gleichenbergben, vagy az igazgatóság által újonnan felállított raktárnál Bécsben, I., Wallfischgasse, Nr. 8.

Reichenhalli fürdő. Hivatalos megnyitás május 15-én.

Legnagyobb német égjáti gyógyhely a bajor fő Alpekek között. Sós, angyalós és fenyőtűkvánat-fürdők, kecskesavó, ténétej, alpezi növény-nedvek, minden ásványvíz friss töltésben, nagy légneműen kelés, belégzési termek, páro hozak, sós források, szőlő-tesztgyökörök. Kiterjedt kertű állványok fűdőt sétányokkal, közeli fenyőerdők és árnyas sétányok minden irányban. — Naponként 2 hangverseny a fűdő zenekara által. olvasó termek. Vasúti és távírdá-állomás. Kimerítő tervezetek a királyi-fürdőbizottság által. 6433

Ca. k. kizáró. szab. újonnan javított RUGANOS SÉRVŐTÖK.

A legújabb találmány a Bogand. amerikai tudor után újonnan javított ruganós sérvők Politzertől, ép úgy unak, valamint nők és gyermekek számára: rugók nélkül, tisztá gummiból művészi eszközökkel, s az az egészje van, hogy még a legújabb sérvők is a legújabb idő alatti egyforma helyzetbe hozza, és ép úgy nappal a legfárasztóbb munka, vagy sok járkálás mellett, mint szintén éjjel alvásnál is használható, anélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásában a legkevésbé is akadályozva lenne. Nagy haszonnal jár, ha éjjel át is a testen marad, miután ekkor kiválóan jó és kellemes nyomást eszközöl a szenvedő részre.

Árak: egyszerű 6-7 frt; kettős 10-15 frt; gyermeknek felvett olcsóbban. Nagy raktár angol és francia sérvőkötőkből, szuspensoriumokból, szőve, gummiból, valamint szarvasbőrökből is. A szarvasbőr és gummi szuspensoriumok az a ezéjök, hogy a terjedést megakadályozzák. — Méhfeccenkendők, léggárnák, ágybetétek, hónap-szám-erszények, övkészülékek, gummi-harisnyák és minden gummi-áru-cikk. — Sérvkötőknél megjelölendő, ha jobb, vagy ha bal felől vagy kettős legyen-e, ugy szintén a derék bősége is.

Megrendeléseket utánvét mellett postafordulattal is fogadjuk. **Politzer Mór** Budapest, Deák-Ferenc utca.

Cseplőépek tökéletes tisztítás 825 frttól

kezdve, vonhatók, egészen vasból, tökéletes kocsi gyanánt, minden hozzá valóval. 47

A teljesen tisztított gabona a szába folyik. **Ijabb WEIL MORICZ** gépgyára M/m. Frankfurtban. Első behozója a szőlőcséplő-peknek Ausztria-Magyarországra.

Ajánlat időszerű cikkek bevásárlására.

Sport. Valódi díszdobó nyereg 15-35 frt; Ponyyereg 14.—; Új találmányú nyereg, leveles 8 frt; Angol kenyérszűj 2.50, 3.00; Ugroszaj 3.—, 4.—; Nyereg perhelő 2.25, 3.—; Izasztó 2.75, 3.—; Mosható fehér izasztó 4.50; Kötőgék 2.50; Acéi lovagló-szabla 1.80-2.50; Felhányszabla 2.15-3.00; Trenál — 50.—; Kenyélvas 1.50-2.50; Lovagló-sarkantyú — 80, 1.—; Felcsatolható 1.50, 2.—; Angol lösznyíró öltő 6.—; Lótisztító keztű — 90; Rugany löblőmentő 2.—; Lovaglóvessző — 80-3.— frt; Halacszabla, híralat befött elegáns gombbal 6.—; 10.—; Rincrosbőrbeli vágtató, löblőmentő legújabb vasas — 60; Fogantyúval 1.50; Finomabb kiállításban 1.50-2 frt; Újvárosi agáró-ostor 4.50-10 frt; Lömérték 1.—; Lömérték sétálóban 4.50; Öbörök és löszvacsok 1-3 frt; Gamaszi bőrből 4.50; Nyeregzsappan — 85; Tartós angol löpökörök pálya 19.50; **Hygro-Barometer** Ameróid az időjárásról legpontosabban előre jelzi 6.—, 8.—, 15.—.

Utasoknak. Vizhatlan és bőr-berendezett utazócsomag 15-60 frt. Ut töltete-tekercsek 2-8 frt; Praxikus berendezett töltete-tekercs 6.50; Új, Plaid-ruha bot és esernyőmentő 5.50-7 frt; Berendezett ékezőkosár, kulacsok, pincetűk 3.—, 5.—, 7.—; Úveggel 9-15 frt; Angol utazókaró léggárnával 20.—; Kénes Rechaud lang gyomorfűtő berendezés 3.50; Touristának praktikus vilha függeszíthető táskák, fehér-memlékre 4.50; Tartós lanócseri új gyufatartó — 85, 1.50; Új patenti dugaszható a dupaart sértelmű és könnyen kisdörögi 1.—; Sétálóbot és legyérő; legújabb miniatűr szerű. Nehéz bika tonomból 2.—, 4.—, 6.—; Jó erős szelvényesnyelű szűr falba függeszthető angol kántárbőrbeli 4.50, 10.50; Gummiből- és fejpárnák 5-10 frt; **Gummi eső-köpenyek** mindkét oldalal viselhetők 10.—, 10.50, 11.50; Nehéz bő fűtők 15, 17, 25; Angol bőr plaid-szűjék — 35, 1.50, 2.50.

Új nikel remontör sebőre kettős fűddel, keles nélkül igazítható és felhuzható perczumatóval, rom-lának nincs kitéve 10.—; **Amer. óra felkötő** hátranzingó 5.—; Lapos sző papíra indyáival 1.—; Befűtő, tűmáklak, erőteljes, közepegyűlő **Constabulary** **Buldogg** seb-revolver 10.—, 11.—, 13.—; Olcsóbb revolverek 25 töltésű 4.85, 6, 7-10 frt.

Új Messeláté, melyet a munkásokat távról szemléltetni, szivarfűtésre alkalmas 4.50; Szárazos szűvő csatornával **Fapálya** 1-1.50; **Cigarette papíros** szűvőkkel, finom Houbonpapírból készült, 1000 darab 3.50; ahaz tölts készűltek — 30.—, 75.—.

Még nem felelt tárgyakat visszavesz, próba megrendeléshez nagy képes kéjgyűjteményekkel.

Kertész Tódor Budapest, V. Dorottya-utca 1.

Fontos a családanyáknak!

Newrly J. E. Triesztben,

első trieszti kiviteli üzlet

utánvét mellett bérmentve és vámdíjára szállít kávé, dall gyümölcsöt, fűszereket, frisse gyümölcsöt stb., kis háztartások számára, 5 kilós postacsomagokban. Árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik.

Fontos a családanyáknak!

Föltűnő olcsó elárusítás!

50 százalékkal olcsóbban mint a gyári ár.

A folyton tartó muszkaországi belzavargások miatt.

200 vég 1/4 szél. szin. oxford ruhának rófe	ezelőtt most csak
500 • 1 vg. 24 rf. t. czérna cerú	• • • • • 13
300 • 3/4 sz. fr. jacon esti innep.	• • • • • 13
150 • legfin. indig. creton	• • • • • 15
136 • • szin. creton	• • • • • 15
250 • • mozambiqu. m. ny.	• • • • • 13
120 • • barege	• • • • • 16
89 • • francia mozambiquet	• • • • • 50-20

Különös figyelmet kérek a kanavász és vásznakra.

300 vég 25 rfs kék k. römerst. kanavász	4.— 2.30
209 • • • szines k. reihenst.	4.95 2.65
195 • 28 • sternbergi gyoles	5.95 3.35
230 • • • liebauti gyoles	7.50 4.45
150 • • • legn. sziléz. vászon	9.90 5.95
205 • 30 • házi vászon amerikai-bőr, vagy manchesteri gyoles	11.50 6.15
500 • 30 rőf legnhz. doubl. chiffon	9.90 5.35
190 • • • val. rumb. kanavász	11.50 6.40
59 • 3/4 szél. 54 rfs legf. irlandi vászon	25.— 13.90
65 • 3/4 • • • • schönbergi	35.— 14.90
80 • 3/4 • • • • hollándi vászon	17.— 7.75

Több ezer battiszt, creton és szatén brogkendő csak 2 kr. Több ezer db fin. francz. fehér battiszt csak 4 kr. Több ezer rőf fehér mosó csipke rófe — csak 2 kr.

Kapható **Schiller L.-nél**, a szép menyasszonyhoz. **Sz.-Fehérvárott.** Vidéki rendelémekhez azonnal teljesíttetnek. — Megrendeléseknél két forintig kérem az összegget postai utalvánnyal beküldeni.

Csomagolás ingyen.

Kiváló tisztelettel **SCHILLER L.**, a szép menyasszonyhoz. **Sz.-Fehérvárott.**

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

GAZDASÁGI UTAZÁS

AZ ÉJTSZAK-AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN.

Írta **OETKEN FRIGYES.**

A második kiadás után fordította **TOMSITS ISTVÁN**

Ára fűzve 1 frt.

KÉPEK AZ IPAROS VILÁGBÓL.

OLVASÓKÖNYV

NÉPTANITÓK ÉS IPAROS TANULÓK SZÁMÁRA

Írta **FRECKY JÁNOS.**

103 képpel.

Ára fűzve 1 frt.



VASÁRNAPI UJSÁG

Műhelytől föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész övre 12 frt; POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félövre — 6 •

Compán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész övre 3 frt; félövre — 4 •

Compán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész övre 6 frt; félövre — 3 •

Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott viteldi is csatolandó.

30-ik szám 1881. BUDAPEST, JULIUS 24. XXVIII. évfolyam.

Gróf KUUN GÉZA.

MAGYAR tud. akadémia kiadásában a mult hetekben jelent meg egy „Codex Cumanicus” című könyv, összesen 529 nagy negyedréti oldalon, latin nyelven írva.

Magyar tudós és magyar főur: gróf Kuun Géza írta, latinul azért, hogy megérthesse az összes tudós világ.

A velencei Szent Márk temploma melletti könyvtárban őriztetik az ugynevezett kun kódex, a mely latin, persa és kun szavak s nyelvtani alakzatok összehasonlítását tartalmazza, kiválólag érdekes azért, mivel a kun nyelv teljesen és nyomtalanul kihalt, a kun nemzet is ugy elvegyült, hogy nem létezik többé. Ezt a kódexet 1303-ban írta egy névtelen, s 1362-ben ajándékozta Velencének Petrarka, a nagy költő, kiről azért Petrarka-kódexnek is nevezik. Gróf Kuun Géza — talán épen amaz ösök maradéka, a kik ezt a kihalt nyelvet beszélték egykor! — hat esztendei szorgalmas munkával sajtó alá rendezte, történelmi és nyelvészeti bevezetéssel ellátta, s az érdekes anyagot nagy értékű tudományos kincsesé tette. Az akadémiának ezt a derék tagját mutatjuk be jelenleg olvasóinknak.

Különben nem ezzel kezd a nem is most irodalmi működését; hanem olyan műveket szokott írni, a melyek a hírlapolvasó közönséget nem igen érdeklik.

Az emberek azon nagy sokaságát, a mely kenyérkeresetben izzad, vagy nagyravágását szolgálja, s a mikor mindezekben elfárad, szórakozás után vágyik, — honnan érdekelnek azok a kérdések, a melyeket gr. Kuun Géza az akadémiában s kül- és belföldi folyóiratokban szokott fejtegetni, a minők például: „A sémi nyelvek magánhangzójáról”, „A sémi vocalismusról”, „A török nyelvek kötmódjáról”, „Az új arab nyelvről”, „A héber particuláról”, „A sémi névzők számviszonyairól”? stb. Bizony még „Askoli árja-sémi tanulmányok”, „Assyr szavak hasonlítása”, „Cyprus szigetének phoeniciai feliratai”, s az a kérdés: „Hogyan fejeztetik ki az örökkévalóság a sémi nyelvekben?” sem képesek megállítani a mindennapi élet útján zaklatott embert.

Egy főur azonban, a ki jeles észbeli tehetőséget és szerencsés nevelést nyert s jelentékeny vagyont örökölt, nemes foglalkozási kört választott magának, midőn a tudomány azon vidékeit miveli, a melyeken csak babérfia nő,

de kenyérnek való búza nem; a melyek mivélése mindamelllett az emberiség közös munkájában teljesített szolgálat.

Gr. Kuun Géza, a kit méltán dicsérhetni az életpályának ezen, helyzetéhez oly szépen illő megválasztásáért, 1837. december 28-án született Nagy-Szebenben. Atyja gr. Kuun László, rendes és előrelátó gazda, maga is tudomány- és kivált nyelvészet-kedvelő; anyja gr. Gyulai Konstancia volt, a marosnémeti gr. Gyulai Lajosnak, Döbrentei tanítványának és Kazinczy barátjának nővére.

A fiatal gróftól eleinte háznál növelték. 1850 óta Pesten a Szőnyi Pál intézetébe járt, egyszersmind magántanároktól vett leckéket. Bölcsészeti és nyelvészeti előadásokat hallgatott a pesti és göttingai egyetemeken. Külföldi utazásait 1856-ban kezdette Kiss tanárral, beutazván azon alkalommal Olasz-, Helvét- és Dánországot; Németországra 1858-ban a Szilády

Áron társaságában ment, meglátogatta később Angliát és Franciaországot, Olasz- és Németországot ismételve.

Utazásai alatt jeles tudósok ismeretségét szerzte meg és teljesen otthonossá vált az európai nyelvek beszélésében, ugy hogy mondhatni egyenlő könnyűséggel beszél magyarul, francziául, németül, angolul, olaszul, latinul.

Tudományos szempontból főképe a sémi nyelveket miveli, a mint fentebb közölt értékezeinek czimei is tanusítják.

Megjegyzésre méltó, hogy egész családjában mily hatalmasan ki van fejlődve a nyelvképesség. Nővére, Irma grófnő, Fáy Béláné, beszéli hasonlóképe az európai főnyelveket és közelebbről tanult meg spanyolul; 80 éves atyjoknak sem volt elég az eddig beszélt 5-6 nyelv; megtanulta azokhoz, most aggyastán korában a svédet is.

Gróf Kuun Géza alapos és komoly tudó-



Gróf KUUN GÉZA.

mányossága s széles körű nyelvészeti ismeretei hamar feltűntek. A magyar tud. akadémia már 1867-ben választotta levelező tagjává. Az «Ateneo di scienze e lettere di Bassano» című társaságnak tiszteletbeli s a budapesti philologiainak rendes tagja.

Nyaranta itthon szokott tartózkodni Maros-Németiben, azon a gyönyörű birtokon, a melyet 1869-ben elhalt nagybátyjától gr. Gyulai Lajostól örökölt. Kényelmes palotájában becsesebb könyv-, kézirat- és régiség-gyűjtemények, terjedelmes kertjében az értelmesség tetőpontján álló hatalmas facsoportok és a kert oldalán végig a Maros örök zugása.

Ha nem volna oly hívatott tudós, költővé kellene lennie. Szereti is a költészetet; tudja érteni és méltányolni, épen nem tartván tudói méltóságával össze nem férőnek a költészet szépségei iránt érzett őszinte lelkesedést.

Maros-Németiben, a mely magyar, német, francia és latin versekben van megénekelve, — a vendég is megérzi a költészet fölemelő hatását. Európai híri emberek sokat megfordulni ottan s Magyarország sok hírneves tudósa; gyakran jönnek a rokon főúri családok, és számos más mivelt ember a vidékről. A házi gazda mindenkire nézve otthonos és elfelejt-hetetlenül tudja tenni Maros-Németit.

Természetes, hogy itthon is köztisztelt tárgya egy ilyen ember, az itteni társadalom egymásután viszi elébe kitüntetésait. A szászvárosi hely. hitv. főiskolának főgondnoka, a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulatnak elnöke s állandó elnök már több év óta a megyei igazoló bizottságban.

Az ezekkel járó kötelességeket ép olyan komoly lelkiismeretességgel teljesíti, mint tanulmányait. Mikor a gondnoksága alatt álló főiskolában vizsgálatok folynak, nem ül a különálló főgondnok diszhelyre, hanem a kérdező tanár szálához; az ő kezében is görög s latin könyvek és oly fáradságtalanul kérdező, magyarul, mintha ez volna élethivatása.

A megyei politikába nem lehetett bevonni, ritkán jelenik meg a közgyűléseken, akkor is hallgat. Nem tud leszállani azokhoz a kicsinyeskedő pártokhoz, a melyeknek abban telik kedvük, ha egymást befeketik. Ő mindenik táborban megtalálja a jóra való embert és minden emberben megbecsüli a jóra való tulajdonságot.

Pedig határozott meggyőződése, hogy az államkormányzás első rendbeli gyakorlati szükség és életnek boszankodik, ha közigazgatási terheltséget vagy felszeregeket kell tapasztalnia. Ezek intézését azonban másokra bizza; ő maga — úgy nyilatkozik — ha hivatalt vállalna, egyetemi tanár kétszöröse; lenne főispán példánál, semmi esetre.

Mind ezek dacára, ha elvállal valamely megbízatást a megyei életben, azt példányszerűleg teljesíti. Mint az igazoló bizottság elnöke aggodalmas pontossággal jelenik meg mindig annak ülésén, s nem fordul elő olyan választási kérdés, a melyet kimerítő részletességgel át ne tanulmányozna.

Valóban sokkal inkább tanári, mint politikai jellem, már csak azért is, mivel a felületesség, a szétcsapongás s a váratlan fordulatok nem tulajdonságai.

Kiváló előszeretettel, de egyéb dolgaiban megszokott higgadságával kezdte meg elnöki működését a hunyadmegyei történelmi és régészeti társaságban is, a mely dr. Solyom Fekete Ferenc kezdeményezésére meglepő részvét mellett alakult tavaly. Mindnyájan reméljük, hogy ez az országos figyelmet támasztott társaság, olyan két elnök vezetés alatt, a minők gr. Kuun Géza s a kezdeményező, teljesen meg fog felelni kiváló hivatásának.

Nem lesz helyen kívül a megszokott élet-rajzi befejezés: gróf Kuun Gézáról méltán vár még nagyon sokat a háza.

Réthy Lajos.

ADÉL LEÁNYOMHOZ.

(Hugo Viktor után.)

Mellettem szünnyadál pirosan és üdén,
Mint kisdéd Jézusunk a jászol enyhelyén,
Mely álmod tiszta volt, s oly búvós és derült:
Nem hallád a madár dalát az árny alatt; —
Velem a vágy, s komoly, de édes gondolat
A titkos égbőlgi repült.

Figyeltem álmodat, hallgatva mint röpül
Mosolygó angyalok kara fejed körül,
S lepledre zájtalan virágot tépdélék; —
És örökdvén csukott szempilláid felett,
Fohász kelt ajkimon, hó könyvem megeredt,
S tűnődtem: mit hoz ránk az ég.

Aludni egykoron rám is kerül a sor,
Árnyas lesz nyughelyem, s borzalmasan komor,
Nem hallom én se meg a zengő madarat; —
Lenn a sirban, tubán! sötét lesz éjjelem,
S mint én bölcsőd felett, — te is szentelsz nekem
Könyvet, imát, virágokat.

Kolossy Lajos.

A CSÁSZÁR FOGADOTT LEÁNYA.

— ELHÁRULÁS ÉS BÓJAI IDŐBŐL. —

IRTA: FORRAI JÓZSEF.

V.

Gallienus triumfál.

Két futár érkezett ismét Rómába.

Az egyik jelenté, hogy Aureolus, a katonák által kiküldött illyr császár, megindult Mediolanum felé.

— Nos, hát csak jöjjön — volt a válasz.

A másik jelenté, hogy Byzancez elfoglaltatott, a rendtörő katonákat mind kivégezték.

Erre Gallienus mesés triumphális ünnepet rendezett.

A rend, a birodalom lelke, győzött.

Továbbá Odenátusnak a perzsák fölötti győzelme szintén megérdemelte a figyelmet. Természetesen a triumphátor mindig a szerencsés császár, kinek auspiciuma alatt, mint szokták mondani, aratják a vezérek diadalait. Pedig Odenát Gallienus tudta nélkül vezegte harcait egészen saját erejével, saját ösztönéből. Gallienus mindezek ellenére erősen állott császári jogainál és ő triumphált.

Tulajdonképen nem is akart ő egyebet, mint a derék római népnek, ha nem «panem» legalább «circensest» adni. Ez pótolja gyakran az előbbi.

A népnek példaközös kell: akkor nem beszél nyomoráról s a gyáva fejedelem zsarnokságáról. Mulat, nevet, s megszünik félelmes lenni.

Az ut a császári palotától a Capitoliumig rózsákkal, virágokkal volt behintve.

Egész Róma talpon volt.

Az ünnepélyes menetet megnyitották a főnemesek, a «Togati Patres». Ezt követte a lovagrend, az «Ordo Equitum». A két nemesi osztályt fehérbe öltözött katonaság választotta el egymástól.

Azután jött a nép.

A nép hosszú sorát ismét cserkoszorus katonaság zárta be.

Most jöttek Róma ragyogó virágai, a tisztas ma trónák és deli szüzek ragyogó virágkoszorúja, égő viaszfáklyákkal.

A szépség és fény hordozta a világosságot.

Mondottuk, hogy a császár elmés világfi volt, s nagyon is jól tudta, hogy a mi fény és világosság vagyon az emberi életben, az a höl-

gyek körében csillán föl; csak az a kár, hogy a fehér viaszfáklya oly hamar kiég, s az égi fény, a mennyei varázs elenyészik.

Azután jött a császár fényes bitor palástban, papok által környezve.

A világ urát carpentumok (kocsik) hosszu sora követte, művészet és ipar jelvényes alakjaival földsiszeítve és megtömve, melyek csudás dolgokat mutogattak.

Ezek után jöttek sorban az öklözök.

Most ezer gladiator következett hasonlítottatlan fényben.

Ismét katonaság következett ötszáz arany sasos zászlót és száz más katonai signumot hordozva, melyek megannyi külső társulatok jelvényei voltak, arany sárkányok, s a templomok és tartományok és legiók jelképei.

Ezek után hajtották a barbár népek álarozos képviselőit: góthokat, sarmatákat, frankokat, persákat, természetesen lánczra verve «gentes victae». Csak hogy most ezek nem voltak legyőzve.

Most hajtották az áldozatra szánt barmok hosszu sorát: száz fehér ökröt, aranyozott szarvakkal, és száz bárányt. A pompa végett még tíz elefántot is hajtottak e csorda után.

Azonban mint az ősi triumphatióknak megvoltak az ő gunyolók, most is akadt egy vakmerő fickó, ki e szerepet magára vállalta egészen kéretlenül, s oda furakodott a persa foglyok közé, s egyenként nagy gonddal vizsgálta arcaikat, alakjaikat.

— Mit keressz te a persák között? — kiálták mások.

— «Patrem principis quaero» — «A fejedelem atyját keresem». A persák között!

A nép égrendít kaczagásra fakadt.

A zaj elhatott a fejedelemig, a ki szeretvén az ujságot, azonnal tudakozódott annak oka felől, s el is mondák neki hűségesen. Tudták, hogy humorát nem képes mi sem elhálványítani.

Ugy is lett, humora lángra gyuladt.

— E fickó élze ég, — jegyzé meg — nos, tehát éjjen el maga is, s így lesz majd égő élz! Vessétek máglyára!

Világuri humor valóban.

Gallienus följutva a Capitoliumba, Jupiter Feretrius szobra előtt foglalt helyet bitor mennezet alatt, környezve Róma legszebb hölgyei által, kik, büszke patriciák, haragos szemmel néztek a szőke aranyfürtös Pepára, ki barbár hölgy létere a császár mellett, a bitor mennezet alatt tilt le aranyos székre, most már igaz gyöngyökkel beragyogva, miknél csupán szépsége volt tündöklőbb.

A papok előlépve megkezdek a hecatombát, a százokról áldozatot.

Ekkor hirtelen megrendült a föld oly erővel, hogy köröslég a templomok megrepedeztek, s párkány díszítményei lehullottak s Merkur szobra achitrabjáról aláhanyatlott.

Mindenki megrémült, csak Gallienus nem.

— Ime Mercuriusnak sürgős üzenete van az alvilág isteneihez, s elment jelentést tenni a mai nap dicsőségéről. Quirites, nyujtassék azonnal hálaáldozat a dicső Mercurusnak.

Azonban calamitas is történt.

Hirtelen sötétség lett. Eleinte azt gondolták, hogy a romok porfellege okozá a sötétséget. Várták, hogy majd eloszlik. De nem oszlott el, hanem eloszlott a nép, eszeveszetten futott mindenki háza, megnézni, áll-e még a háza? Élnek-e lakói?

Csupán a legiók állottak cserkoszorusan elfoglalt helyükön, és az ezer gladiator.

— Katonák! Az ellenség, a pártos Aureolus Mediolanum felé közelg hadaival. Az istenek ime javunkat határozták. A főváros és az ellen-

ség közé az éjszaka sötétségét veték. Kiüríték a Tartarus, hogy homálya legyen a halhatatlan istenek stallumának bástyája. Katonák, ne tegyék le a cserkoszorus sisakjaitokról. Menjünk azonnal, úgy a mint vagyunk, az istenek ezen «omene» alatt a bizonyos diadalra. Fújjátok meg a tubát, tibicenek. Induljunk!

Ezt senki sem várta Gallientől, ezt az erélyt. Pedig Gallienust senki sem mondhatá gyávának, csak mindent lenéző és becs-mérlő nagy urnak, de ha tettelegességekre indult, akkor az ellentét szélső pontjára vetődött, s magamagának lett a tagadása.

Igy történt most is. Aureolus maga is megretent a prodigiumoktól, melyek ezen időben napirenden voltak. Még jobban megdöbbené Gallienus fölébredése, s az, hogy oda hagyva kedvencez tivornyáit, maga állt a boszuló sereg élére. Azonnal tudá, hogy élethalál-harcz terére jutott.

Nem mert tovább hatolni, hanem bezárkózott Mediolanum falai közé. Így került a támadó ostromzár alá maga.

VI.

Egy nagy ember a kis időben.

Gallienus tagadhatlanul válságos helyzetben volt.

Nagy emberei, kiket a tartományok kormányzóiságával és fővezérséggel bizott meg, egyenként elpártoltak, s majdnem mindnyájan császári bitor öltöztek fel, csak a hatalmas Illyricum kormányzója, a nemes Claudius, Gallienus atyjának barátja maradt hű az uralkodóhoz, kinek jellemét nem volt képes tisztelni.

Hű maradt tehát önmagához, hű kötelességéhez. De nem kerülhetette ki, hogy olykor baráti körben Gallienus könnyelműségét meg ne rója. A mit azután a derék jó barátok siettek az uralkodónak besugni, s ez igen meghatotta a uralkodó véru császárt és ez az oka, hogy midőn Aureolus Italia felé tartott, a császár személyesen lépett a válság terére és csak azután tudósította egy frumentarius (ágens) által a dolgok állása felől a derék Claudius, Gallia visszaszerzőjét.

Nemsokára hivatta egyik udvari emberét, Calpurnius. Ez előtt azután föltárta aggodalmait.

— Te, ugy látszik, kegyében állsz a mi barátunknak és rokonunknak, a nemes Claudiusnak; mi, ugy látszik, nem vagyunk oly szerencsések, mi Calpurni. De ha benned, mint állítod, a hűség és kötelességérzet irántunk rendületlen, kövess el mindent Claudius jó hajlamainak visszaszerzésére. Tudom, hogy a daciai legiók haragúsnak reám, s ezek teljes szívvel kiáltanak ki őt császárnak, sőt birodalmamban nincs is tán katona, ki tekintélye és vitésége előtt készséggel meg ne hajolna. Menj el hozzá, de ne menj hozzá üres kézzel. Ime itt vannak saját aranyműves készítményeim, gyémántokkal szegélyezett aranypharaim, add át nekik, értsd meg jól, rendületlen barátságom és bizalmam jelül. Nem szabad sejtienie, hogy én ismerem elejtett szavait.

Calpurnius, a Castrorum Praefectus, azonnal utra kelt Sirmium felé, de a Frumentarius őt megelőzén, s Róma s a császár veszedelméről Claudius értesítvén, ez azonnal megindult legióival, feledve mindent, csak a kötelességet nem, s a hozzá siető Calpurnius őt már az olasz határoknál találá a császár kedveskedése, de még inkább bizalmának nyilvánítása a derék hadvezér kedélyére jótékonyan hatott. Azonnal futár által jelenté, hogy gyors menetekben siet Mediolanum felé, s kéri a császárt, hogy szemléltet ne veszélyeztesse, mert főtisztjeiben nem bizhatik. Majd végez ő Aureolussal.

Sötét este volt már, midőn a futár a császárhoz megérkezett. Jelentésére Gallienus rendkívül elemébe jött.

Szerencsétlenségre némely összeesküvő tiszték azt az álhírt terjeszték, hogy Aureolus kirohant és támad.

Gallienus fel sem öltve mellvértjét, pár-pára veté magát s az összeesküvő tisztekkel a mesterségesen csinált zaj felé vágatott. Egyszerre hátulról vető dárda találta, s a császár félholtan hanyatlott le lováról.

Utolsó erejét nemesen és hazafiasan használta föl: utódjával a birodalom legjelesebb fiát, Claudius vezért uralkodóvá nevezte ki, s megparancsolá, hogy a bitor és az uralkodási jelvényeket neki azonnal megvigyék. Történt pedig ez 268. márczius 20-ik napján.

VII.

Régi ismerősök.

Ez idő lefolyása alatt Flavia és az öreg Jao összeszedvén, a mit még az apai vagyonból magukénak mondhatának, egy kereskedő hajón a Közép-tenger vizein keresték az utat Brundisium felé.

Flaviát igen megviselte az ut, a vihar a magas tengeren találta a hajót, s a megrongált járműnek alig maradt annyi ereje, hogy a korfui öbölbe befuthatott, de hosszu időre utazásra képtelenné válva.

Flavia tehát Korfuban volt kénytelen bevárni az alkalmat a tovább utazhatásra, a mi igen sokáig nem jelentkezett.

Csüggedező lelke előtt koronként igen kedves képek jelentek meg, a multak árnyai, kedves álmok: látta közeledni Aureliánt azzal az őszinte tisztelettel, azzal a meleg bensőséggel, mely őt előtte oly kedvessé tevé.

Álom, melynek nem felel meg többé semmi valóság, mely elenyészett talán örökre, de melytől vágyó lelke még sem válhatott meg. Ez az álom rábeszélte, csábított, hitet követelt. Azt akarta elhíttetni a szegény gyermekkel, hogy ő ismét megtalálja Aureliánt, a régi Aureliánt, kit ama dűsgazdag főnemes elriasztott a háztól, a szegény centuriót.

Végre Jao örvendetes hírrel szaladt lélek-szakadva eléje a kikötőből:

— Domina! hajó, hajó, megyünk Domina!

— Hová derék Jao?

— Rómába, Brindisibe...

Szeméi ragyogtak az örömtől az öreg négernek.

— Jao öreg, Jao addig él, míg Flavia meglátja a nagy urat, aztán Jao lefekszik aludni sokáig, mindig.

— Hát akkor Jao, hogy hálálhatom én meg neked jószágodat, hűségedet? Elhagynál engem Jao, mikor tudod, hogy ugy szeretlek?

— Tudom, mindig szeretted Jao-t Flavia.

Jao ki van fizetve régen, nagyon. Flavia mindig szerette Jao-t, az öreg fekete Jao-t...

Másnap Flavia és Jao már Brundisium felé vitorláztak, s midőn a révbe befutott a hajó, ott hallották, hogy Gallienust megölték, s az ut császárt a köztisztviselőben álló Claudius lett, a ki Mediolanum alatt táboroz és Aureolust ostromolja.

(Folytatása következik.)

AZ ITATÓNÁL.

Rekken meleg. A tágas róna sül a napsugárban, mint kemenzében valami óriás lepény. Zörögne a fű, ha egy kis szél érne, annyira kiszáradt. Az aszsu homok átfalvára éget, még a mocsár is elpárologtatá vizét, nagy repedéseket mutat csontját száradt fekete kopár talaja.

Haj mily áldás ilyenkor ott a pusztas szélen az a messzelátzó kutagás, mely mint egy

óriási szunyog látszik szívni a föld véret, a vizet. Tikkadt vándor-utas, ménes, gulya és nyáj nyerítve, bőgve és bégetve siet fele, mint a szép híves patakra a szarvas.

A szokott favályu helyett égetett téglából csinált kutájához a gazda itatót. Ez a pusztas két és négy lábú, szárnyas és szárnyatlan népségnek a mekkai Kába-köve, mely felé epedve siet minden szomjúhozó lénye a nagy rónaságnak.

Most épen érdekes társaságot találunk együtt az üdülést, az új életet adó vizes tál körül. Heten vannak épen, mint a bölesek, pedig hát a bölesek ellentéteinek tartja őket a nép igaztalan hite. Oda sorakoznak szép szorosan egymás mellé, jámbor egyetértésben s élvezik az élet italát ritka kejezzettel, — szüresölik, mint az inyenc a legfinomabb nektárt, pedig meleg is, szemetes is, iszapos is, — de hát «mit feszélyezi ez a nagy szellemeket?» kerdéné a költő.

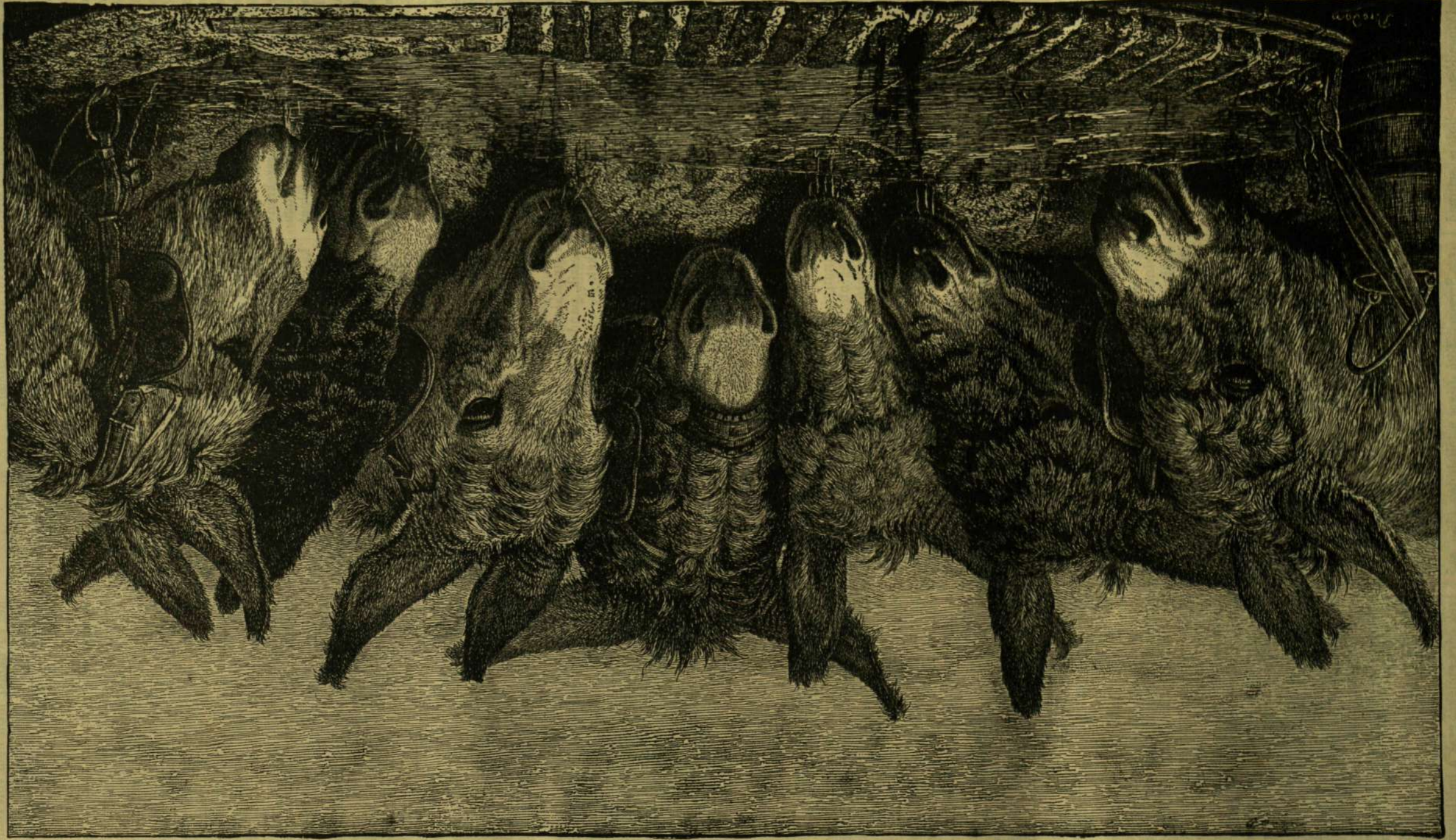
A jámbor kompánia különböző példányokból állott össze, látszik, hogy nem egyforma hivatásokat töltenek be a közelet terén. Némelyeknek fejlődése mutatja, hogy valamely két vagy négykerékű alkotmányban ő a mozgató ereje; míg a hajadon fővel megjelentek egyike talán nehez bánatot visel vállain egy-egy párja vesztett s e miatt neki busult juhászbojtar képeben, — míg a másik talán egy népes köztársaságnak a vezérkolompos, mely ellenszegülés nélkül, csöndes megadással követi az ő böles vezérletét. Higgadt, komoly nyugalom terjed el egyiknek ábrázatán, ugy látszik, ő már leszámolt a világ szenvedélyeivel s a filozófusok ama fajtájához tartozik, kik azt tartják, hogy minden ugy van a legjobban, a mint van; — a másiknak azonban szemében ott ég még az ifjú tűz s halló érzékeinek gyanus mozgásával is elárulja, hogy hajladó olykor a kirugásra is. De azért valamennyi egyforma fatalizmussal viseli ama keresztjét, melyet a sors vállaira rakott, s melyet onnan lerázni halandó lénynek nem adatott hatalom.

A LÁMPAGYUJTOGATÓK VESZEDELME.

Kevés foglalkozás van, mely ellen a tudomány és gyakorlat emberei oly nagy buzgalommal működnek s melynek megszüntetése érdekében oly sok érdekes kísérletet tettek volna, mint a lámpagyujtogatók becsületes mestersége. Alig van jámborabb nép a világon. Egész mestersége abban áll, hogy esténként az utcákon végig futva meggyújtsa a lámpákat, reggel a gáziparlatás a pontos eloltás által megakadályozza s néha-néha egykissé meg is tisztítsa a lámpát. Az egyszerű foglalkozás nem hoz sokat a konyhára s rendszeren csak oly emberek adják fejüket az életpályára, kik mára már képtelenek, de a városoknak az aránylag kevés fontosságú munka mégis csinos összegbe kerül. Londonban például minden lámpa meggyújtása s eloltása évenként átlag egy font sterlingbe kerül s így a városban alkalmazott 180,000 lámpa rendbetartásáért közel két millió forintot kell fizetni. Nem esoda, ha ezt a kiadást megsokaják.

Különben is a fizikának épen ez ága nagy tökélyre jutott s alapos ok volt azt hinni, hogy a bajon könnyen lehet segíteni. Már Döbereiner s utána Klinkerfues többnemű kísérletet tettek, hogy lehet finoman szétosztott platinalemezek által a gázlángokat meggyújtani s ez alapon a mult évtized elején több bívessz mutogatta a már meglehetősen elavult csodát, hogyan lehet egy százágú csillár összes gázlángját egy pisztolylövessel meggyújtani. Minden nyílásra ugyanis papírsomagot tettek löporral és platínával s a fősavár megnyitáskor, melyre a pisztolylövés adott jelt, mind egyik egyszerre gyuladt meg egy kis explozióval.

Meg is kísérlettek a platina használatát tekintetben, különösen midőn fölfedezték, hogy a vékony platina-sodrony, melyet galvanikus áram izzóvá tesz, még izzóvá léte előtt képes a gázt meggyújtani. Minden gázlámpánál alkalmaztak tehát új sodronyt s az egyes lámpákat galvanikus árammal hozva összeköttetésbe, képesek voltak azt egyszerre meggyújtani s a gázyomás megszüntetése által egyszerre eloltani. De a kísérletek nehézségek voltak s ezért más módon is igyekeztek eljárni, t. i. a központi állomásról bocsátott villamszikkákkal gyújtani meg a lámpákat. E végből szükséges



AZ ITALÓNÁL.



SKÓT POLGÁRI HÁZASSÁG GRETNA-GREENBEN.

volt minden lámpához külön villámáramot vezetni, a mi sok költséget került a másrészt az idő viszontagságai mellett inkább csak zárt helyen volt használható. A Sorbonne amphitheatrumban most is van ily készülék, valamint 1874 óta a francia nemzetgyűlés versaillesi tanácstermében, hol egyszerre 365 lángot gyújtottak meg vele. Berlinben a királyi várkastély fehér termében 3200 lángot gyujtanak meg egy pillanat alatt ily készülékkel.

Nagyobb területeken azonban, mint említettük is, a lámpagyújtás e neme igen költséges és terhes, mivel minden egyes lámpát külön villamos vezetékekkel kell összekapcsolni a központi állomással. Bean angol mérnök ezért oly készüléket tervezett, melynek segítségével egyetlen lámpától a másikig vezető villam-áram elegendő volna a meggyújtásra. A készülék két részből áll, egy pneumatikus szerkezetből, mely a lámpacsavart megnyitását és bezárását eszközöli s a villamos gyújtókészülékkel, mely a központtal áll összekötésben. Minden egyes lámpánál a pléhvezető cső egy kis ércszekrényben végződik, mely légmentesen elzárt ruganyos fedélű s a légsűrítés következtében fölpatlan, míg legritkítás folytán bezáródik. A pléhcsövek egyuttal a villam-áram vezetésére szolgálnak, mely áram automat hatása elektromagnetikus készülék segítségével magától felbeszakad, a meggyújtásra szolgáló lángot elállítja s a vezeték felbeszakítása által utat nyer a legközelebbi lámpához, hol működése ismétlődik. Mivel az áram így egyszerre csak egy lámpára hat, aránylag gyöngye áramva van szükség, azonban a szerkezet komplikáltsága miatt a zavarokat alig lehet elkerülni.

Sokkal egyszerűbb az a kísérlet, melyet 1873-ban és 1874-ben Bennet londoni s még még amerikai és német mérnökök egyszerre tettek. A kísérlet abban áll, hogy a lángot nem hagyják kialudni egész nap, de csak pislogtatják, a mely gázfogyasztás csekélyebb, mint a lámpagyújtás költségei. Minden nyílásnál van ugyanis egy kis cső, melyen keresztül nappal csak annyi gáz megy el, hogy egy kis lángot fentartson, mely egész éven át alig 50 kr. értékű. Egyszerű szerkezet pl. higanynyomás segítségével a fősóvön meg lehet akadályozni a gáz nagyobb mértékben elillanását s este erősebb nyomás által ismét több gázot lehet kibocsátani. Heidebergben alkalmazták először 1879-ben ez eljárási módot nagyobb mértékben. Mihelyt a gáznyomás 14—15 vonalra emelkedett, a gázlángok egyszerre meggyúlnak s reggel magában megszűnik a nagy láng, ha a nyomás 8—9 vonalra szállítatik. Egyedül zavart e tekintetben a lámpagyújtogatók ravaszága okozott még, kik természetesen nem jó szemmel néztek az újítást. Azóta Londonban is tett az Effer cég hasonló kísérleteket, melyek bebizonyították, hogy a nappali pislogó láng még az e városban nem szokatlan viharoknak is képes ellenállani. A fő cső elzárása érzékszülékkel történik s ez nem vesz igénybe nagyobb tért, mint a közönséges lángszabályzó, úgy hogy minden lámpánál fölszavarható a gázcsőre, s a gáz nagyobb nyomása által egyszerűen félretolódik.

E rendszernek is sok nehézsége van, különösen nagyobb városokban, hol az új készülékek sok pénzbe kerülnek s egyetlen gáznyomás létesítése nagyon nehéz. A rendszert tehát tökéletesíteni kell. Kétségtelen azonban, hogy a lámpagyújtogatók mestersége most már komolyan veszélyeztetve van s elkövetkezik csakhamar az az idő, midőn a „fölvilágosodás” ez egyszerű munkái legfőképpen lámpatisztogatók maradhatnak.

A MAGYAR SZÍNÉSZET VISZONYAI EZELETT FÉLSZÁZADDAL.

HORVÁTH GYÖRGY agg színész elbeszélése után közli: EGERVÁRY P. ÖDÖN.

IV.

A tót-csabai fogadás. Szarvason a szolgabíró előtt. A Köröshidi város tanácsa. Eldorádó Mezőtúron. Hajdu-Böszörményben, Tokajban, Mádán, Tállyán, Szántón, Sepsiben, Rozsnyón. A társulat kétfelé vált.

A tót-csabai fogadásnál, hol a szinpad állott, száz váltó forint adóssága volt a társulatk összesen, ki a diszletet addig ki nem

akarta adni, míg az igazgató a tagok tartozását le nem fizeti.

Tóth János megszeppent, de Medgyesi az ügyes festész és disztemer legott minden aggodalmát eloszlatá: «Soha se aggódjék az ur. Veszünk néhány kőncz papirt, festek én ennél sokkal szebb diszletet».

Ez üdvösként vált tanácsadás a társulat kioldulását lehetővé tette s az igazgató ott hagyván a szinpadot úgy a mint állott, összes személyzetével kocsiakra rakodott, és Szarvas felé vette útját.

A fogadás jó ember levén, engedte volna őket bekével távozni, de neje zugolódni kezdett, s fűnek-fának panaszkodott, hogy mennyire megkárosították őket a színészek, kiket ő egész telen át élemezett. S minthogy a társulat csaknem összes személyzete a fogadó közelében szállásolt, csakhamar csödülni kezdett a felingerült nép s a podgyászsal már megrakott szekereket körülfogta. Midőn az első fogat indulni akart, egy pár tót süheder a lovak zablóját megragadta. Ére nagy ingerültség és zaj lett a fellázadt parasztok közt, a társulat nem csekély rémületére.

Az első kocsin ülő Iván azonban el nem veszté lélekjelenlétét, a gyeplőt kezébe ragadta, a lovak közt sühintött, mire a vitéz tót legények jobbról-balról a földre pottyogtak, s a nép felvonult a rohanó jármű előtt. Iván példáját a másik két kocsi követvén, sebes vágatva rohanak ki a városból s szerencsén megmenekültek a bajtól. Horváth György azonban, a ki szép új köpenyét féltette, nehogy a felbőszült nép a nyakából lekanyarítsa, Skultétival gyalog maradt. Mindamellet a nagy zavarban sikerült az oldalútezőknek menekülniök, s a társulatot a város végén elérniök, hol ők is a kocsiakra ültek. A félelem azonban meg nem szűnt. Egyre hátratekintgettek, tartván attól, hogy üldözöbe veszik, pandurt küldenek utánok s visszavitetik őket. De e félelem alaptalan volt.

Ejjeli szállásra egy tanyán szálltak meg, hol a magyar gazda szíves vendégszeretettel fogadta őket, míg az igazgató a szerencsés megmenekülés örömeire egy birkát vágotatott le, jó tokányt készítetett s a társulat vigan lakmározott.

Másnap délben Szarvasra érkezvén, a fogadóba hajtottak a legjobb kedvvel, de mely csakhamar szomorúságra változott, midőn a fogadó kapujában a tótesabai fogadóst két megyei pandurtól, és bámészködő néptől környezve megpillantották. «Ahá! — kiáltá a korcsmáros — itt jönnek a jó madarak!» Ekkor mindnyájan leszállítván a kocsiórl, egytől-egyik a tekintetes szolgabíró urhoz hajtották, ki őket rettentő durván fogadta, basamódjára vallatta és szidalmazta.

Az egész társulatnál Györi-Czakó volt a legbátorabb, ki ugyancsak visszafelélt a hatalmaskodó szolgabíróknak s vakmerőn henezegett előtte, mignem végre a szolgabíró hegedűt ígért Czakónak s hallgatásra bírta.

A szolgabíró megsemmisítő, kegyetlen ítéletet mondott az egész társulat fejére, összes podgyászukat a fogadó egyik szobájába rakatni parancsolván, mely mindaddig zár alatt marad, míg a tótesabai fogadás követelése le nem lesz fizetve.

A pandurok legott hozzáfogtak a végrehajtáshoz s a színészek összes vagyonát egy szobába vitették föl. Hiába szólt föl ez ellen egyik-másik, hogy hisz ő alig tartozik egy-két forinttal, sőt némelyik semmivel sem, miért viszik hát el holmiját?! Mi sem használt. Az igazgatóné, — kinek két kis gyermeke is volt, s egyike csescsemő, — elkeseredetten mondá: «Várjanak, én nemes Kosztolányi Antónia vagyok! hadt vegyem ki a vánkocsokat».

Midőn a pandurok meghallották, hogy nemes asszony, megengedték, hogy a vánkocsokat kivége. Ő azonban a vánkocsokkal együtt a ládába rejtett harisnya huszast is ki akarta venni, mit az egyik pandur észrevévén, a kezére ütött. Ebből már nagy zavar lett, miután ezt más uri emberek is látták s fölszóltak ellene.

E kegyetlen eljárásra a különben jó szíviú tótesabai fogadás meglágyult s megszűnván a színészeket, azt az ajánlatot tette az igazgatónak, hogy ha saját és a Horváth köpenyét odaadja neki, lemond minden további követeléséről.

Szegény Tóth János a téli hideg időn szőnyök nélkül lekanyarította nyakáról az egészséget védő köpenyt, s átnyújtá hitelezőjének. Sápadt,

halvány arca — fekete, dus hátjától és szakállától beárnyékolva — oly szánalmat gerjesztő volt, hogy bárki is részvétre gerjedt volna iránta.

Horváth azonban sehogysém tudott szép, új és selyemmel bélelt köpenyétől megválni, a melyre oly nagy nehezen tett szert s melyhez egyhamar jutni nem volt reménye. Az igazgatóné tehát most már elővette az elrejtett harisnya huszast, s abból a fogadóst kielégítette, ki arra kötelezte magát, hogy a Csabán fennálló szinpadot saját költségén elbontatja s másnap estig Szarvasra szállítatja. Ez egyezség a szolgabíró előtt kötöttet meg, és a becsületes fogadás szavát is tartá.

A tartozás tehát ki lett fizetve, a vesztély elhárítva. A diszlet is megérkezett, de a basaszolgabíró nagy hatalmának érvényt akarván szerezni, az előadás engedélyezését határozottan megtagadta, mert ő «csak a jövőletű színészeknek engedje meg az előadásokat».

A kétségbeesett társulat férfi tagjai törték a fejüket, hogy most már mit tevők legyenek. El kell-e széledniök? a nagy világba indulniök gyalog, ha éhen nem akarnak elveszni. Mert a köszívű szolgabíró sehogysém volt megindítható. E tanakodás közben a Köröshidjára értek, hol a város, kinek ez esetéről már kellő tudomása volt, így szólt: «Hej, szíves urak, rossz idő jár önökre. Jöjjenek be hozzám egy pohár reggeli italla», és beszédbe eredvén, azt kérde tőlök: «Hát most már merre veszik utjokat?» — «Magunk sem tudjuk», — lón a válasz. — «Látják amott azt a tornyot?» — folytatá a derék város — menjenek oda, ha boldogulni akarnak, mert sok jó ur lakik ám Mezőtúron.»

E tanács visszhangra talált. Négy ezüst huszason egy négykörös szerket fogadtak s arra rakták föl összes podgyászukat. A két nőt is felültették, a férfiak pedig sárban czamogotak a székér mellett s késő este érkeztek be Mezőtúrra, hol a város szélén álló kaparó korcsmába szálltak be, s hol a csaplár szintén azzal biztatta őket, hogy itt jól remélhetnek.

Lőrinczi igen furge fiatal ember volt s mint egykori kispap, beszédes és eszes, korán reggel bement Mezőtúr városba, hol több ur emberrel találkozván beszédbe eredt velök. Ezek mind-egyike jóval biztatta s kedvező hírekre beljebb vonultak, míg csakhamar találtak alkalmas helyet szinpadnak egy kis bormérő fogadó és kávéházban.

Hogy ha a szarvasi révészen fogott a sok áldás, melyet e szinartulat rámondott, akkor fölötte szerencsés és hosszú életű embernek kellett vala lennie, vagy még most is az, hogy ha él. Mert ha azt mondjuk, hogy itt a színészeknek szép és jó jövedelmük volt, azzal nincs kifejezve a való, mert itt eső gyánat hullott a pénz s az oly sokat szenvedett tagok valódi Eldorádóba jutottak. Az igazgatóné főzött, s az egész társulat együtt étkezett, vigan, kedélyesen. Ily alkalmaknál mindig Györi-Czakó volt a mulattató, az udvari bohóc, a ki kacagást idézett elő.

Egy ízben, midőn éppen így lakmároztak színészeink, két izmos ember a vállán rúdra emelve, egy hordó bort hozott e szavakkal: «a tekintetes doktor ur azt üzenté, hogy ha esznek, hát igyanak is».

De kiemelendők a már akkor szépen megmagyarosodott mezőtúri izraeliták is, mint a magyar színészet lelkes pártolói.

Utolsó előadás végéül az igazgató a közönségtől e szavakkal bucsuzott el: «Midőn a szomszéd város Köröshidjéről e nemes város tornyát megpillantottuk, lelkünk ellenállhatlan vágya ide vonzott bennünket, s szívünkben azon óhaj támadt, hogy ha a végzet csakugyan ide vezérel ez ismeretlen körbe, oh, vajha, ha nem is üveges házába, de bárcsak valamely kised kunyhójába fogadna be, mily melegezett napokat élhetnénk itt. Ámde szerény óhajunkat túlszárnyalta a való, zaklatott lelkünk nem látta akkor a távol láthatáron felénk mosolygó üdvet, boldogságot, a hol nemes keblekből fakadó jóságosság karok tárultak föl előttünk, s sorsüldözötték előtt, s halvány reményünk rózsaszínűvé változott, mert mi nemesek megelégedésre, de földi édenre találtunk a délibáb tengerében uszó alföldön, e tősgyökeres magyarság közepét, a hol oly fényes pártfogásban részesültünk, s oly kedves napokat élünk, melyek édes emléket csak a halál leend képes lelkünkől kiirtani!»

De tovább már nem folytathatta, mert

szíve elszorult. A bucsuszavak lelke mélyéből fakadtak s a hála érzete könyeket facsart szeméből, melyek sűrűn alkhullottak, s így csak egy mély meghajtással fejezte be szónoklatát.

Megható és ünnepléses jelenet volt ez. Az igazgató meghatottsága dejeként futotta át a jelenolt nagy közönséget. Mindenki zebkendője után nyult s szeméit törülte. Azután csakhamar elragadó tapsvihár következett s egy negyedóra hosszai tartott. Kitapsolták az igazgatót s valamennyi színészt egyenkint. Végül pedig az összes személyzetet. Másnap aztán a legérzékenyebbül bucsuztak el kedvelt színészeiktől, ölelés és esőkolozás között.

Szép idők voltak ezek, de már eltűntek. Ama korszakban történt ez, midőn még a vas-sínek nem szeldelték át a magyar Kanaánt, kevés szintársulat bolyongott a hazában, s harmadrendű városnak csak olykor, több éven át egyszer ha jutott osztályrészül a szini előadásokat élvezhetni. Ma már egészen más körülmények között élünk.

Turkeván, Karcagon át Hajdu-Böszörménybe utazott Tóth János társulata, hol a nagyvendéglő padlásán építettek föl a szinpadot, hova szorgalmasan eljár a közönség. De itt ugyancsak vigyázni kellett, mert hogyha vihar fordult a darabban elő, a lipokódiummal nem volt szabad villámlásokat produkálni. Legfőképpen a pléhemezt recsegették ilyenkor. Ugy szintén a görögütznék is el kellett maradni. Mindamellet jó jövedelmek voltak.

A tokaji állomás szintén jól jövedelmezett, valamint a következő Mád is, hol még sokkal nagyobb partolásban részesültek az év legforróbb szakában s távozásuk a közönség felszólítja őket, hogy a szüretre térjenek vissza, midőn nagyszámú idegenek szoktak odaseregleni.

Tállyán a jó és olesó hurka mentette meg színészeinket az éhhaláltól, honnan csakhamar Szántóra vitték a sátorfát, s a város közepén álló kocsiállásban emeltek szinpadot. Itt ha nem is jó jövedelmet, de egy igen szép hölgyt nyertek, az ungmegyei születésű Turánszky Mari kisasszony eljövetele által, ki éppen akkor tállyai rokonainál időzött, kedvet kapott e regegyes és kalandos életre s Thalia papnőjévé szegődött.

Sepsi kis városka ellen sem volt kifogásunk, hol a művelt s felvilágosodott szellemű plebános-prépost Füzesséry nagy pártfogója levén honi színészetünknek, büszkén mutatta fel a fehér selyemre nyomott szinpadot, midőn Pály szinzigazgató Kassán az ő bepostált lett beigtatása alkalmával tisztelőre játszott. Itt már kétfelé osztolt a társulat. Tóth János Sepsiben maradt, Horváth György s többen pedig Tornára mentek. Csakhamar ismét egyesültek, hogy Rozsnyón összes erővel működhessenek. Itt azonban a szük terembe a nagy hőség miatt nem jött a közönség s a társulat egy része Csetnekre rándult át, a hol jó dohánynál egyebet nem találtak, sőt az araváló pénzt sem bírván kikeresni, három előadás után ismét visszatértek Rozsnyóra.

Most már mindenkifőlött módot kellett keresni, miként huzhatná ki a társulat szüretig, hogy együttes erővel Mádra mehessenek, hol jó szüretet és jövedelmet reméltek. Elhatározták tehát, hogy ismét kétfelé válnak. A társulat másik felének az élére Iván állott, ki a diszlet egy részét s néhány szindarabot kért, különösen pedig olyat, melyben egy nőszerep van s a hölgyek közül Turánszky Mari kisasszonyt, a szép kezdő színésznőt választotta.

ÓRIÁS HAJÓK.

Még mindig nem akadt ugyan párja az angol «Great Eastern» hajónak, melyet nagyszámú miatt tréfásan «Leviathan»-nak neveznek, azonban legközelebb mégis építettek néhány óriás hajót, melyek méltán versenyezhetnek vele s melyeket méltó megismertünk.

F. év ápril elején bocsátották vízre Skotlandban a Clyde folyónál Thomson testvérek gyárából a nagy «Serica» hajót, melyet az Amerika és Nagy-Britannia köztaszemélyforgalmat közvetítő Cunard-társulat készítetett. Nagyszámú fogalmat nyújthat az a körülmény, hogy a Clyde folyó ágját, a hol eddig a legnagyobb gőzhajókat is akadály nélkül bocsátották vízre, jelentékenyen mélyebbre kellett ásni.

Tizenhat kar-vastagságú lánczezel lekötve bocsátották le a hajót ünneplés szertartások közt a folyóra.

Az egész hajó aczélból készült s így súlya 12,500 vammázásával kisebb, mintha vasból készítették volna. A hajótörzs hossza 162 méter, szélessége 16 méter s mélysége közel 14 méter. A hajó talaja kettős falból készült s a közbeeső részt 9 vízmentes osztály választja el. A hajógépek 10,500 lóerejűek s az óriás hajó óránkint 17 1/2 tengeri mértföldet (több mint 4 geogr. mértföld) haladhat az oceánban. Raktáraiban 37,000 mázsa szén s 142,000 mázsa podgyász kényelmesen elfér s ezenkívül a tehértárbán 20,000 mázsa vizre van hely. Őt egymás fölött álló fedezete van. A két legfelsőben helyezték el a kényelmes berendezett kabinokat és az éttermet, mely 74 láb hosszú, 49 láb széles s ezért egyszerre 350 személy ebédelhet benne kényelmesen. Itt vannak a pompásan berendezett női szobák, társalgó terme, pipázó szobák, zeneterem, stb. s oldalt a különböző lakó helyiségek, 158 kabin háló helylyel 450 ember számára. Az alsó helyiségek a kivándorlók részére vannak felhagyva s mintegy 2000 utazó kényelmesen elfér bennök.

Még nagyobb hajó ennél a «City of Rome», melyet az «Inman» gőzhajó-társaság számára Furnesben Barrow gyárában készítettek s június 14-én bocsátották vízre. A hajó hosszúsága 586, szélessége 52 láb s gépjének 10,000 lóereje van. Ez óriás hajót 24 láb átmérőjű csavar hajtja s óránkint 18 tengeri mértföldet képes megtenni.

Kevésbé nagy, de szintén jelentékeny hajó a «Parisian», melyt az «Allan» társaság számára közvetítéssel Nagy-Britannia és Amerika közt. A hajó tehersúlya 160,000 mázsa s óránkint mintegy 4 tengeri mértföldet tehet. Mint több más tengeri hajót, ezt is az angol tengerészeti miniszterium felügyelete alatt készítették s oly módon rendezték be, hogy szükség esetén nehéz ágyukkal ellátva, háborúban mint ezírkáló hajó szolgálhasson.

Érdemes még egy csodálatos óriási hajóról szólnunk, mely ugyan más kategóriába tartozik, mivel öt árbocú vitorlás hajó s nem a tengerre van szánya, de rendkívüli nagysága által a gőzösökkel is versenyezhetik. E hajót Chicagóban, az Egyesült-Államok nyugati székhelyén készítették s célja, hogy a Michigan és más beltavakon a gőzösforgalmat közvetítse. Neve «David Dow», hossza mintegy 88 méter, szélessége 12 méter s mélysége mintegy 7 méter. Őt óriási, mintegy 30 méter hosszú árbocban a vitorlához szükséges vázson 2300 méter terület foglal el. Ez óriási vitorlahajó hordképessége 140,000 bushel gabona, azaz mintegy 70,000 mázsa s így körülbelül 700 vasuti waggon terhet hordhatja.

NYOMA VESZETT!

— ANGL. ROZSÉT. —

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET.

Igen — vagy Nem?

— Kis leányom, — szólt az öreg Stefano Beni, kivéve szájából kurtá pipáját — boldog vagy-e? Oly boldog, mint pl. Lotta vagy Liza? Este volt, harmadnap a Cesare Donatóval való beszélgetése után. Giulietta ez alatt mit sem hallott Romeójáról; de az öreg ez nap délutánján a műhelyben új látogatását fogadta. Donato Velenczében járt s elhozta onnan igazolványait, a hajójára vonatkozó iratokat, néhány szállító levelet, a bari-i lelkész (Alassio kanonok) hozzá intézett leveleit, melyeken ez őt «Donato kapitány»-nak címizte, a mi nem tévesztette el hatását Beni mesterre, a ki elgondolta, mily pompásan fog hangzani, ha majd azt mondhatja: «A vóm, Donato kapitány».

Megelégedéssel ismételte ezt magában, mikor este haza ment. Ellenben kimondhatatlan haraggal és megvételssel gondolt Moretti Tónira, a ki hitvány fuvaros létem, még az ő nevelt leányára merete emelni szeméit! Pedig három nappal ezelőtt éppen nem tetszett volna előtte oly vakmerőségnek, sőt Antoniót nagyon is elfogadhatónak kérésnek tartotta volna.

Stefano Beni a legellenkezőbb érzelmek közt hanyódot. A tengerész ajánlata kétségkívül igen kellemetlenül lepte meg. De végre is,

azt nem gondolhatta, hogy leánya soha sem fog férjhez menni; s ha már férjhez kell mennie előbb-utóbb: miért ne menne inkább jól, mint rosszul férjhez? Egyszóval, a Cesare Donato ügye, a Stefano Beni lelkiismeretében annyi, mint meg volt nyerve.

Most csak azon gondolkodott, hogy vegye ki hugából, mit mond ő a boldoghoz. Ezert kezdte vele, jó messziről, így a beszédet: — Boldog vagy-e?

Giulietta, ki éppen bátyja mellényét feldozgatta, mosolyogva pillantott föl.

— Boldog? Azt hiszem, bácsikám. Sokkal boldogabb, mint Lotta és Liza, kikkel az anyjok örökké zsörtölődik.

— De nekik több mulatságuk van legalább.

— Néha, az igaz, elmennek a színházba, mert Tamás bátyjuk jegyeket szerez nekik. De én azt tőlök nem irigylem; én szívesebben töltöm itthon az estéket, veled bácsikám.

— En pedig elég unalmas társaság vagyok egy korodbeli leánynak. Az ilyen leányok már inkább férj és saját otthon után vágnak. Hiszen már betöltötted a tizenhat évet.

— Be biz a tizenhatét, bácsikám!

— Csakugyan! Hogy eljár az idő! No annál inkább. S aztán te csinos lány is vagy ám!

— Igazán? Annak örülök, ha te csinosnak találás?

Felugrott s nyakába borult az öregnek s mind két oldalon megcsókolta.

— Igazán, bácsikám, úgy örülök, hogy te csinosnak találás!

— Azt hiszem nem magam vagyok egyedül e véleményen, Antonio Moretti is így gondolkozik rólad.

— Moretti Tóni? Ki nem állhatom!

— Pedig más leányok nagyon szeretetre méltónak találják.

— Akkor nem egyez izlésünk.

— Mikor fiatal lányok azt mondják, hogy «ki nem állhatom» valamely fiatal embert, ez sokszor azt jelenti, hogy nagyon is tetszik nekik, — jegyzé meg a kerégyártó gunyosan.

— Mikor én azt mondom, hogy Moretti Tónit ki nem állhatom, ez azt jelenti, hogy gyűlölöm arca látását, szava hangját, s hogy kész volnék egy órajárányira kitérni az utamból, csak hogy vele ne találkozzam.

Az öreg gondolkodóba esett, de nem volt még meggyőződve; hátha csak a szerelmesek közti nehezeltés az egész.

— Talán megbántott? — kérde.

— Mindig megbánt. Bánt a neve is, ha hallom. Kedves bácsikám, ne beszéljünk Moretti Tóniról; én őt soha sem tűrhettem s nincs rá eset, hogy tűrhessem valaha.

— No én nem is sürgetlek, hogy szeresd, vagy éppen hozzá menj. Legjobb szeretnélek magamnak tartani — ha tehetném.

Rá nézett és — várt. A lány nem felelt; lesütött szemmel nagyon szorgalmasan és figyelmesen dolgozott a varróján.

— Valami Cesare Donato nevű kapitány... ismered?

— Nem, soha se hallottam a nevét.

— De ő ismert téged.

— Nem tudom ki az.

— Lelkemre mondom: kezdetet kéri. Izgatottan tekintett föl és szólt:

— Valamely dolgozótdól, bácsikám?

— Dehogy. Én sem ismertem; egész idegen. Korosabb mint Moretti Tóni, de gazdag ember, a mit úgy mondanak, hogy «jó parthie».

— Igazán nevétséges, soha híret sem hallottam.

Bátran mondta, mert meg volt győződve, hogy gazdag emberről levén szó, nem az ő Romeója, a kit magához hasonló sorsúnak tartott?

— De hisz látnod kellett őt, leányom. Emlékezz vissza tegnapelőtt, kiket vezettél az arenába?

A leány megdöbbenve tekintett fel; de most sem hitte, hogy arról legyen szó. Az ő Romeója szegény ember, mint magok!

— Egy öreg angolt, két leányával.

— És senki mást?

A lány nem felelt. Lesütött szemmel, erősen igyekezett dolgozni... de a tí kiesett kezéből. Az öreg zsemei elől elborult a világ. Önkénytelenül zokogásba tört ki.

— Vége! mondá fuldokolva — látom, az én napom már lejárt!

Giulietta felugrott. Nyakába borult bácsi-kájának s könyveivel s csókjaival halmozta el.
— Nem, nem, édes bácsikám! Ne hidd! Téged azért csak annál jobban foglak szeretni!
Igy mondják mindig a fiatalok! s mikor mondják: hiszik is. De az öregek már tudják, hogy ez nem úgy van....

S hogy, hogy nem, az utcában csakhamar suttogni kezdtek, hogy a szép Giulietta el van jegyezve és nem Moretti Antoniával.

A szomszéd asszonyok előtt ez merőben hihetetlennek látszott. Moretti oly ügyes, oly derék fiatal ember! ah, a leányok nem tudják megbecsülni a szerencsésüket! Kivált Giulietta, ez a kevély, ez a nagyralátó! Neki nem kell a hozzávaló! Mellőzi, megveti, s kiért? Csak legálább tudni lehetne hogy kiért? Azt mondják, valami tengerész. De ki ismeri? S öreg is hozzá. Legalább harminczöt éves. S rőt szakállu. A szomszéd asszonyok ki nem állhatják a rőt szakállu embereket. S még kevésbé biznak a tengerészekbe, a kik — tudvalevőleg — megbízhatatlanabbak, mint az elem, a melyen élnek!

Giulietta azonban nem is gyanította, hogy titkáról csak sejtélemmel is bírna valaki. Ki sem ment a szobából; a kutra sem, csak hogy kerülje a Moretti Tónival való találkozást. A fiatal fuvaros azonban hűségesen megjelent a kútnál s így el sem kerülhetett, hogy a kíváncsi asszonyok kérdőre ne vonják.

— Hallod-e, — kérde Gianetta asszony, — te hagyad-e afaképnél Giuliettát vagy ő téged?
— Mit ért ez alatt, Gianetta asszony? — kérde a fiatal ember.

— No' hát, mindnyájan azt hittük, hogy egymáséi lesztek.

— Egymáséi vagy nem, azt nem tudom; de mit beszél faképnél hagyásról?

— Az istenért, hát nem hallottad? Bocsánat, én hiradó lenni nem akarok. Isten áldjon, Tóni.

S Gianetta asszony igazán a faképnél hagyta Antoniót, a kinek az nap bizonyára nem izlett az ebéd.

Nyugtalan volt; hogy harmadnap előtti kérését Beni mester nem jól fogadta, bizonyos; de akkor haragos kedvben volt az öreg. Most meg akarja azt ujtani, de a Gianetta asszonytól hallott hírvisszajeztetete. Mindenesetre meg kell tudnia, miben van a dolog. Sokkal büszkébb volt, mintsem másoktól kérdezősködjék; elhatározta, hogy meglátogatja Beniék s tőlök kérde meg: igen-e vagy nem?
Bármily nagy önbizalmú fickó volt is rendszeren, most dobogó szívvel csöngetett a Beniék ajtaján.

— Te vagy, Tóni öcsém? — kérde a keres, a mint ajtót nyitott a csemetésre.

— Nem vagyok alkalmatlan egy rövid látogatással? — kérde. — Tiszteletére kívántam lenni Giulietta lányasszonynak s holnap innep levén, megkérni egy rövid falusi kirándulásra. Mindkét lovamat befognám s kivinném önöket Ponte di Vejába.

Jól bejött a kis mondókát s hízelt magának, hogy elég folyékonyan is adta elő.

— Hugom, — monda az öreg, — adj széket a vendégeknek.

Julia letette kezéből a munkáját, fölállt s egy széket tett, szótlanul s lehetőleg távol a magától — a vendégeknek. Legjobb fekete ruhája volt rajta, csinos bokréta a keblén, rózsaszín eszokorral, s egy fehér róza a hajában. A szoba szokatlanul világítva volt. Az asztalon

virágok. Stefano Beni is vasárnap kabátjában. Antonio Moretti nem volt valami éles szemű ember, de azért mégis észrevette, hogy itt vendéget várnak — s aligha őt.

— Remélem nem vagyok alkalmatlan, — monda megesőkként önbizalommal s kezét a szék hátán tartva — mint jó barát jövök; elfogadják-e meghívásomat?

A kerégyártó egy pillantást vetett hugarára.
— Nem fogadhatjuk el, — felelé. — De azért úgy köszönjük, mintha elfogadhatnók.

— Nem fogadhatják, annyi mint nem akarják?

— Nem; de el vagyunk ígérkezve.

— Csak nem az egész napra?

— De az egész napra; kora reggel meggyünk s csak késő este jövünk vissza.

— Ezt csak azért mondják, hogy tölem meneküljenek.

— Nem szükség hazudnom, hogy meneküljek tőled, vagy bármely tolakodótól, torlá vissza Beni haraggal.

— Oh, hát tolakodó vagyok?

— Ha őszintén kell szólnom — az.

— Jó, — monda a fuvaros, erőltetett kacagva. — Most már értem. Csak azt mondom önöknek s különösen magának Giulietta lány-



NYOMA VESZETT! — A LÁNY NEM FELELT; LESÜTÖTT SZEMMEL — VARRT.

asszony, hogy sok leány van Veronában, ki szívesen fogadná ily tolakodómat.

A lány letette kezéből munkáját s most először nézett a legényre.

— Nem kétkedem, — szolt szeliden. — Azt is hiszem, hogy ön jó szándékkal van hozám. De minek azért keserű szótát váltani? Köszönjük szives meghívását, de nem fogadjuk el, a nélkül, hogy ezzel sérteni akarnók.

— Tudni akarom: visszautasít-e engem kegyed? A minap bátyjától kérdeztem; holnap akartam megkérdezni kegyedtől. De mivel meghívásomat nem fogadják el, most kérde meg: igen-e vagy nem?

— Sajnálom — hebegé a leány zavartan.

— Igen-e vagy nem?

— Elég, öcsém. Látod, hogy nem kellesz a leánynak.

— Töle akarom hallani magától, erősködék a legény s halálsápadt volt.

— Hát tudja meg, hogy nem, — szolt a leány halkán, remegő ajakkal.

— Csak meg ne bánja egyikünk, — szolt amaz dühösen, — hanem az nem én leszek.

S elhagyta a szobát; szerencséjére, mert az öreg már kinyitotta az ajtót, hogy kilökte.

A mint a lépcsőn lerohant, majd leütött a

lábáról egy csöndesen lleselő jövőt. A Piazzza Brá-i idegenre ismert benne.

Cesare Donatónak, elfogadott kérés minőségében, ez már második látogatása. Először az előtte való nap volt itt; s egyszersmind meghitta őket az ünnepre Velenczébe, hol hajóját volt nekik bemutatandó, a «Diamante»-t, mely ott horgonyzott.

Most megbeszéltek az indulást. A gyorsvonat reggel 7 órakor indul; s hogy minden föltűnést kerüljenek, abban egyeztek meg, hogy a tengerész nem jó érettk a házhöz, csak a vas-uti állomásnál találkoznak.

— Az idő jól mutatkozik, jegyzé meg a keres.

— Kezeskedem, hogy délkeleti szél lesz, felhőtlen ég s egész nap tiszta verőfény, — monda Donato.

— Ne, ne! — vága közbe Giulietta — azt csak a Mi Asszonyunk teheti, hogy jó időnk legyen! Könyörögni fogok érte!

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Görögországban Epidaurus mellett Aeskulap berkeben igen nagy színházat ástak ki, melyről azt hiszik, hogy Polyklos műve volt. Ugyanott találtak egy színtén neki tulajdonított szobrot, mely állítólag Hygaeat, Aeskulap leányát ábrázolná. A szoborfeje elveszett. Eleusisban az atheni régészeti társulat megvette a szükséges földbirtokot, hogy Ceres templomát kiásassa.

* A fiatal spanyol királynő nyájassága által képes volt a spanyol etiquette szabályok nagy részét megszüntetni. Szabadon jár-kezel mindenütt s különösen, mint szentes-velyes rajzó, a művészeti iskolában gyakran megfordul s itt megtörtént vele egyszer az a hallatlan eset, hogy egy tanuló hibás rajzát látván, azt udvari kisérletének rémületére sajátkezűleg javította ki.

* Komor idők jelölésül szolgálhat, hogy Krupp híres esseni gyárában ujabbban mintegy 4000 munkást fogadtak fel s így az összes munkások száma 13,000 en felül van. Európában alig van állam, mely itt ágyukat ne rendelt volna meg s azok elkészítését ne sürgetné.

* Oly kagylók, melyeknél a hajlások balról jobbra mennek, babonás indoknál nagy tiszteletben részesülnek s azt hiszik rólok, hogy tulajdonosaiknak szerencsét hoznak. Nagyobb ilymemű kagylókért 8000 forintot is fizetnek s családi örökséget képeznek, melynek elvesztése baj volna.

* A színház-égések ellen egy ujonnan épült new-yorki színháznál az által is akarnak segíteni, hogy a nézőhelyeken a székek mind mozgathatók s oly módon, hogy egyetlen nyomás következtében a szék elsüllyed s a padló irtes marad. Így mindenki könnyen eljuthat az ajtóig s nem lesz oly nagy zavar és rémület tüzeset alkalmával.

* Gyönyörű rubinkövet árultak nemrég Kalkuttában, mely arról is nevezetes, hogy Akbar császár idejéül kezdve több mint 300 éven át mindig ismerték tulajdonosát. Nadir shah birtokában is volt s legujabbban egy afghán kereskedő. A kö igen nagy, gyönyörű színű, négy fölirat van rajta s keresztül van szurva, mivel egykor más drágakövekkel nyál-láncz gyanánt viselték.

* Nagyérdékű régészeti album jelent meg Londonban azon ásatásokról, melyeket Palma di Cesnola 1876-tól 1879-ig Cyprus szigetén tett. A gyűjtemény mintegy 14,000 darabra terjed, vannak benne pun, egyiptomi, görög és római emlékek arany, ezüst, bronz, drágakő, üveg s terrakotta maradványokból.

A SZULTÁN-GYLKOSOK PÖRE.

Pár héttel ezelőtt szomorú nevezetességű tárgyalás volt a török fővárosban: Abdul-Aziz szultán gyilkosait keresték, kiről pedig előbb az volt a köztudalom, hogy öngyilkos kezzel saját maga vetett véget életének. Különbem nem is a szultán meggyilkolása vagy öngyilkossága volt az, a mi érdeket kellett. Szultán-gyilkosság Konstantinápolyban nem ritka dolog s Abdul-Azizt nem sokan sajnálták, de érdeket kellett e per iránt az, hogy a gyilkossággal első sorban Mídhát pasát vádolták, azt a férfit, kit rövid idővel ezelőtt még Törökország Kossuthjának neveztek el, kitől a nagy tehetséget és lángoló hazaszeretetet ellenségei sem tagadták meg. Az egész művelt Európa megdöbbent, mindenki tudta, hogy ez csak ráfogás s midőn mégis halálra ítélték a nagy férfit, különösen Angliában egész társadalmi forrongás támadt megmentése érdekében.

Ma e pör már a multhoz tartozik s a mennyire jelenleg igazságosan ítéltünk, oly szegényteljes felt ez a török nemzet jelen világos korszakában, hogy azt mielőbb elfeled-

a pör miatt nagy elégtelenség támadt s Anglia kormánya is fölemelte szavát. De a kegyelem száműzetésre szolt Taifba. A derek Mídhátnak most másodikban kell elhagyni szeretett hazáját s már azt is írják, de reméljük, helytelenül, hogy a lángelme bánatában megtört. Annyi bizonyos, hogy egészsége alá van ásva. Szegény Törökország, hol a legnagyobb honfiaknak ily sorsuk van!

A HÁZASSÁG TÖRTÉNETÉBŐL.

Edinburg, 1881. július.

A család-alakítás czéljából férfi és nő közt kötött benső viszony sok fázison ment keresztül az idők folyamán, míg az egynejséghez eljutott. Nemelyek állítják, hogy a házasság eredetileg nem is létezett. Már némi szabályokkal birt a polygamia (soknejség), melyben meg szokták különböztetni a polygyniát, midőn egy férfinak több felesége, és polyandriát, midőn egy nőnek több férje volt. A primitív szokáshoz tartozott a fivér és nővér közötti házasság. A kölesönös házasság, több nővérek egymás fér-

(confarreatio) Flamines Majores-ek házassága köttetett, a más kettő a nélkül.

A kereszténység előtti népek tehát a házasságot, habár némi vallási mozzanatot láttak is benne, inkább természeti oldaláról fogták fel, úgy hogy a vallás-erkölcsi oldal e mellett csaknem elenyészett.

A római világbirodalom nagysága tetőpontján dobzódásokba merül, szétrombolja a családi életet s ezzel együtt az erkölcsöket. Eltűnik az előbbi igazságosság, jellemesség; a tiszta családi élet helyett kicsapongás, erkölcselenség kap lábra s általában az egész társadalom hanyatlásnak indul. Julius Caesar azt indítványozza a szenátusban, hogy a rómaiaknak engedjek meg a kettős házasságban éleket. A természeti törvény áthágása, az erkölcsiség s ezzel együtt az alap szétrombolása miatt a hatalmas birodalom haldoklik.

Ekkor lép föl a kereszténység, mint visszahatás, új, eszményibb alappal, a szeretet elvével, fennen hirdetvén az apostolok szavaival: «ferfiak szeressétek a ti feleségeiteket, mint tulajdon testeiteket, mert a ki szereti az ő feleségét, önmagát szereti»; tanítva továbbá, hogy



A SZULTÁN-GYLKOSOK PÖRÉNEK TÁRGYALÁSA KONSTANTINÁPOLYBAN.

tetni érdekében van: de, mint történeti emlék, figyelmet keltő s ezért egy francia lap után bemutatjuk mi is a «vertörvényszék» ülését.

A tanácskozáskor a szultán lakásánál szolgáló Jildiz-Kioszk parkjában történtek e czélra külön fölállított sátorban. A tanácskozási terem így volt berendezve: hátul zöld posztóval borított patkóalakú asztal mögött ült az elnök Sururi effendi, az alelnök Khrisztoforidesz s a bírák; baloldalt a törvényszéki szolgák; jobboldalt az államügyész: Latif bej. Az asztal előtt voltak a vádlottak ülései, kik hátat fordítottak a közönségnek, melytől korlát és fegyveres örök választották el. Jobb oldalt foglaltak helyet a tanúk. Volt továbbá két kis asztal is, egyiken az állítólagos bűnlejek, a másikon a Korán, Biblia és a Talmud, hogy minden tanu a saját szent könyvére tehesse le az esküt. A hallgató közönség közt az első sorban ültek a miniszterek, a következő sor a diplomáciai testület számára volt fenntartva. Murad eszultán anyja is jelen volt az ülésekben srajzunkon az ő alakja is látható.

A halálra ítélteknek tudvalevőleg megkegyelmezett a szultán, mivel Konstantinápolyban

jével és több fivérnek egymás feleségével, valamint a vérrokon házasság; a maláj törzs civilizációja. Majd következnek az egyes párok házassága együtt lakással vagy a nélkül. A patriarkhális család egynejű volt, ámbar itt is találunk egyes kivételt, pl. Ábrahám és Jákob épen feleségeik ösztönzésére lesznek többnejeűk; különösen a törzsfők és gazdagabb egyének tartanak még több feleséget. Igazi házasság nem tűnik föl a magánvagyon keletkezése és annak vonal szerinti öröklése előtt.

A kezdetleges házasságkötés igen sokféle volt és némelyik kiválóan szép. A zsidók, mint mindent egy a házasságot is az ur rendeletének tartották, de megkövetés polgári cselekménynek tekintették, mint külső köteleket. A görögöknél, mint más polgári cselekmény, egy a házasság is egészen az állam érdekében történt, ezért büntettek meg a ki későre, nem hozzá illőleg, vagy egyáltalában meg sem nősült. A megkövetésnél, mivel némi vallási mozzanatot is láttak benne, áldoztak a házassági isteneknek: Herának, Artemisnek stb. A rómaiaknál háromféle házasság volt szokásban: confarreatio, coemptio és usus; vallásos szertartással csak a

«sem a férfi nő nélkül, sem a nő férfi nélkül nincsen az urban.» A kereszténység tehát tiszta családi életet teremt az által, hogy a nőt eddigi alárendelt helyzetéből az öt megillető helyre emeli a szeretet kötelékével.

Az első keresztények házassági viszonyai- ban a római jog volt irányadó; a házasság fogalma: «nuptiae autem sive matrimonium est viri et mulieris conjunctio individuum vitae consuetudinem continens», bár némi bővítéssel a Justinian institutiojából vétetett át a Gratiani decretumba. Polgári törvények szerint megköttetett a házasság és azután az egyház megáldotta. Lassanként azonban a házasságkötés egészen az egyház kezébe ment át. Eleinte meg volt ugyan a keresztények joga házasságot kötni a római jog szerint, de ezt az egyház nem tartotta tisztességesnek. Mind nagyobb és nagyobb tért nyert az egyház, mind több befolyást gyakorolt a házassági ügyekre; de a 9-ik század előtt még nem volt teljes birtokában. Végre 7-ik Gergely 1085-ben a házasságot sacramentumnak nyilvánította, mely szerint abban többé semmi földi viszony nincs, hanem természetfeletti kegyelmet közöl. Másfelől a coelibatust

vitte kereszttől, csak hogy az egyházat hatalmasa tegye. Majd a tridentini zsinat betetőzi ez irányt, a mennyben 1563. nov. 12-én tartott 24-dik ülésében (1-ső canon) dogmává emeli, anathemával sújtván egyszersmind azokat, kik a házasság szentségét tagadják; a 12-ik canonban ugyancsak átok terhe alatt azt kizárólag az egyházhöz tartozónak nyilvánítja és így az államtól teljesen elveszi: «Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos, anathema sit.» (12. canon.)

Az egyház a házasságot teljesen vallási ténynek vévén, körülírtolta azt számtalan rendszabállyal, megtiltotta a rokonság és sógorság 7-ik fokán belől házasságot kötni, ezt később a 4-ik fokra szállította le.

A reformáció a házasság ügyében is nevezetesen változásokat hozott létre. Luther a római dogmát megdöntö. «Ugyan mit jelentesen az — így szól — hogy a házasságot megtiltják, hiszen az természeti jogon alapszik. E tilalom olyan, mintha megtiltanák az evést, ivást és alvást. Ez távol legyen tőlünk, mert a mit isten teremtetett és rendelt, azt megváltoztatni vagy megtiltani hatalmunkban nem áll.» A házasság körüli eljárásról pedig így nyilatkozik: «A szerződés könyvi eljárást az urak és tanácsosoknak átengedem, de ha tőlünk kívántatik a jegyeseket a templomban megáldani, érettek imádkozni vagy őket meg is esketni, ezt tenni kötelesek vagyunk». Brenz a württembergi reformátor pedig azt tanította, hogy «a házassági szerződés, mint más világi egyezés, leghelyesebben szintén a tanácsházakban vagy más közögyi nyilvános, becsületos polgári helyeken intézendő el.» A wittenbergi konzistoriumnak egy peres ügy alkalmával ez volt nyilatkozata: «miután nagyon elharapóz az a szokás, mely szerint a jegyesek az esketés előtt egy lakásra mennek lakni és együtt élnek, nem ajánlható ellene büntető rendszabályokkal föllépni, mert a megtörtént eljegyzés között valódi házasságkötést képez, és ők igaz házasársaknak tekintendők.»

E nyilatkozatokból látható, hogy Luther és társai a polgári hatóságot illetékesnek, sőt jogosnak tartják, a jegyesek tetszésére bizván kikérni az egyház áldását, s a prot. egyház a házasságnak ugy természeti, mint vallás-erkölcsi oldalát tekintetbe véve, az államra bizza a házassági törvény alkotását. De a katolikus egyház a szakramentumát té házasságon nem akarva változtatni: az államok kétségesszerűen voltak oly eszközt gondolni ki, melylyel a polgárok védelme biztosítások. Így jött létre a polgári, vagyis nem egyházi, hanem állami hivatalnok előtt köthető házasság, melynél az egyházi forma nincs is polgárilag megszabva.

Franciaországban 1787-ben nov. 28-án XVI. Lajos kibocsátott ediktumában a protestánsoknak megengedték, még pedig a kath. hit letétele nélkül, tetszésük szerint, vagy kath. lelkész előtt, vagy királyi bíró előtt kötni házasságukat. Majd 1791-ben a törvény a házasságot egyedül polgári szerződésnek tekinti és az előbb csak kivételesen megengedett polgári házasságkötés 1792. szept. 20-án általános törvénynek lön emelve, minden francia számára és e mellett Franciaország meg is maradt.

A porosz állam rajnai tartományaiban, melyek egyideig Franciaországhoz tartoztak s egyáltalában francia törvényeknek voltak alávetve, a már egyszer bevezetett polgári házassági törvény megmaradt. Ugyisint Franciaország példájára a polgári házassági törvényt hozták be a hesseni és bajor rajnai tartományok is.

II. József még 1785-ben, tehát Franciaország előtt egy kibocsátott patensében polgári szerződésnek nyilvánítja a házasságot.

De mindezek előtt vitetett be a fakultatív polgári házasság Hollandiába és nyugati Frieslandba, már 1580. évi ápril 1-én. Később 1586-ban a törvény az egész Németalföldre kiterjesztetett, míg végre a század elején behozták a kötelező polgári házassági törvényt és ez van érvényben maig is.

Poroszországban először oly esetekben engedték meg a polgári házasságkötést, a midőn a helybeli lelkész a házasságkötéstől vonakodott, a nélkül, hogy e vonakodásnak a polgári jog által elfogadható alapja lett volna. Mielőtt azonban a törvény érvényre emelkedett volna, az 1848-iki mozgalmak kitértek s ennek következtében, részint a német nemzeti gyűlésen

Frankfurtban, részint az egyes német tartományok helyi gyűléseiben fölmerült az a követelmény, hogy az esketés csak a polgári cselekmények végrehajtása után történjék. De ez ellen, egy a polgári házasság általános bevezetése ellen irányzott emlékirat adatot be 1849. október 1-én. Később ígértett e törvény szabályozása, de csak 1876. január 1-től kezdve léphetett teljesen érvényre a kötelező polgári házasság.

A kötelező polgári házasság van még bevive Olasz- és Oláhországba és Belgiumba.

A mi Angolországot illeti, itt dr. Lushingtonnak az angol parlamentben 1835. márczius 17-én tartott beszéde szerint: «ez ország régi törvénye szerint elég volt, ha a házasság két tanu jelenlétében, lelkész közbejöttével köttetett.» A tridentini zsinat azonban elrendelte az egyházi házasságkötést; de a 17-ik században a prot. elvek diadalra jutván, kitört a forradalom, ellenszűgtek a tridentini zsinat határozatának s minden kath. vagy magas egyházi rendszert megsemmisíteni igyekeznek. Ennek egyik következménye lett, hogy az 1653. aug. 24-iki törvény az egyházi házasságkötést hatályon kívül helyezvén, behozta a kötelező polgári házasságot. De e törvény ellen a reakciói gyonyosan kikelt és az megsemmisült. Az 1753-ik évben katolikusokra és dissidensekre (kivéve a zsidókat és quákereket) kimondatott, hogy érvényes házasságot csak akkor köthetnek, ha az anglikan egyházhöz tartozó lelkész által megáldatnak és azon egyház anyakönyvébe beíratnak. 1836-ban azonban egy parlamenti végzés folytán a bajon segítve lett: a fakultatív polgári házasság behozatala által; azaz szabad választás szerint lehet kötni házasságot vallásos szertartással, vagy a nélkül. Ha a házasságkötés polgárilag hajtatik végre, annak a főirattári hivatalban kell történni (superintendent registrar), tanuk jelenlétében. De e törvény Skóciára és Irlandra nem vonatkozott.

A skóciái házassági viszonyokat a következőkben állíthatjuk össze. Itt ugyanis a régi időben a házasságkötés az egyház közreműködésével történt; tehát pap előtt 3 vagy 4 hiteles tanu jelenlétében. Ide vonatkoznak a Perthben 1242-ben és 1269-ben tartott tartománygyűlések kanonai. Egyházi áldás szükségeltett egész a tridentini zsinatig. A reformáció után azonban, bár a pap jelenléte szükségesnek tartott, de már nem volt okvetlen szükség, hanem pótolható volt Lord Braxfield és Lord President Campbell véleménye szerint más megfelelő személylyel («equivalent»). De hogy kit értettek az «equivalent» kifejezés alatt, nem volt határozottan kimondva. Így a polgári törvény felé különben is inkább hajló nép között létrejöttek a magán- vagy titkos házasságok «public» és «famous» személyek előtt. Később a már gyakorlatilag is érvényre emelkedett tanuk előtti bejegyzés, házasságot képezett. A bejegyzés adható volt szóbelileg vagy írásban; pl. ha a férfi — tanuk előtt — rámutatott a nőre és így szólott: «This is my lawful wife», («ez törvényes feleségem»); vagy: «I declare you to be mi lawful wife» («Én önt törvényes feleségemnek nyilvánítom»), ezzel kész volt a házasság. Vagy köthető volt a házasság írásban (aláírással), a békebíró (Justice of peace) előtt, a mikor a bíró jogérvényes bizonyítványt adott a kötött házasságról. Az így kötött házasságok nem tekintettek ugyan szabályosoknak, — mert e mellett parancsolva volt az egyházi házasságkötés; de azért nem különböztek hatályukban és érvényükben a szabályosoktól, az egyháziaktól, mindössze csak abban, hogy a végrehajtó és a felek kötelesek voltak némi csekély büntetésdíjat fizetni, de még azt sem követelték a gyakorlatban. Szülők vagy gyámok bejegyezése nem szükséges és annak hiánya nem teszi a házasságot titkoská és érvénytelené.

Midőn 1753/4. után az angolországi szerelmek hazájukban nem kelthettek össze, polgári törvények szerint, valami kisegítő után kellett választaniok: «Love found out a way», a szerelem megtalálta a módot a skót törvényben, összekötésbe hozva azt az angol törvénnyel, hogy t. i. a házasság érvényes Angolországban is, ha érvényesen kötöttet azon ország törvénye szerint, a melyben kötöttet. Skóciában pedig csak bejegyzés kellett — és így tömegesen mentek az angol párok házasságot kötni Skóciába.

Gretna-Green volt különösen kedvencz helye az ily szökevény (runaway) szerelmeseknek, itt kötötték az u. n. «Border marriages», határszéli házasságok. E hely előnye nem valamely kiváltságban, mint némelyek hiszik, hanem egyedül abban állott, hogy első állomás volt Angolország felől jöve. A szerelmes párok megjelentek e falu kovácsánál, a ki egyszersmind békebíró is volt, de a ki valósággal nem volt szükségesbevalott mint akármely más tanu, a consensust bevallották s a kovács (blacksmith) erről bizonyítványt adva: a házasság érvényes volt Angliában és mindenütt.

A blacksmith (kovács) lassankint nagy tekintélyre vergődött, annyival is inkább, mert magas személyek is, így pl. az angol korona három legmagasabb hivatalnok, kik egyidőben hivataloskodtak — előtte kötöttek házasságot. Természetes, hogy a szerelmeket kizsákmányolta csekély szolgálataért.

Érdekesnek tartok egy a kovács által kiállított házassági bizonyítványt közölni eredeti rossz nyelvezete szerint.

«Gritnay Green, June 10 th. 1786.

This is to certify to all persons, that may be scurned, that Charles Blount, from Salisburey, and Elisbeth Ann Wiche, from the same place, both come before me, and declares themselves to be both single persons, and is now marsed by the way of the church of Scotland, as day and det above mentioned by me.

David M'Farson
C. B. Blount
Elizth. Ann Wiche.

Magyarul:

Ez legyen bizonyíték mindenkinek, a kire tartozik (concern), hogy Blount Károly Salisbureyből és Wiche Anna Erzsébet ugyanazon helyről, mindketten jó(vé)nek előmbé és nyilvánítják, hogy magánosok (single, nem házasságban élők), és ime most összekeltek a skót egyház módja szerint, a fenn általam említett napon és időben.

«Skót polgári házasságkötés» című képünk épen azon jelenetet ábrázolja, midőn a szerelmes párok a műhelyben és épen az ülön írják alá a fennebb közölt bizonyítványt páriáj a tekintélyes tekintetű és állású kovács előtt. A bizonyítványok mind egyformák voltak.

1856-ban kimondatott (under prain of nullity), hogy a skót házasságkötéseknek ugy érvényesek, ha a jegyesek (vagy legalább az egyik fél) a házasság megkötése előtt 21 napig Skóciában laktak. Ezzel vége lett a gretna-greeni híres lakodalmaknak, és jelenleg a házasságkötés illetékes személyek előtt rendezettebb módon történik. Most be kell vallani a polgári bíró előtt, hogy semmi akadály nem forog fenn, ez beíratik a «marriage notice book»-ba, mely bárki által megtekinthető. Ennek másolata ki-függesztve áll 21 napig, és ennek leteltével kapnak a házasok jogérvényes bizonyítványt.

Benkö István.

A LEGUAN.

Jelen képünk egy leguan vagy iguana nevű állatot mutat, mely a panamai csatornához közel eső Chagres folyó fölött «átmászik». Valósággal átmászik a tetején, mivel se nem uszik a vízben, se nem süllyed igen mélyen bele. Mr. John Bell, a «Savannák és erdők embernek», Audubon nagyhirű ornitologusnak uti-társas beszéli mint szemtanu a következőket:

A folyóhoz közeledvén, hirtelen egy leguant pillantottam meg, mely látásomra annyira megrettent, hogy azonnal a vízbe ugrott. Nagy csodálkozásomra azonban nem uszott, hanem szinte hihetetlen gyorsasággal futott a víz tetején, csak egyik lábát merítvén a vízbe, a többi három, valamint egész teste is kívül maradván. Két perc alatt egy homokzátonyra ért s ott eltűnt szemem elől.

A leguan eddigelé még kevésbé ismert, félen, eredeti állat, melyet a természetűdosok sem figyeltek még meg eddig eléggé. Mintegy tíz fontot nyom s többnyire fákon él. Hossza három-négy láb, színe zöldes, barna árnyalattal. Első pillanatra veszedelmes állatnak tűnik föl, holott pedig igen ártatlan, soha nem támad s marni is csak akkor mar, ha megfogják. A benszültök vadásznak rá, hamuban sütik és megeszik, mert husa rendkívül gyöngéd, olvadó és izletes s a legkeresettebb nyenzel-falatok közé tartozik,



A leguan, a mint a Chagres folyón átfut.

A nőstény 15—20 tojást rak a homokba, melyek szintén jó izűek. Legnagyobb számban a leguan Haiti szigetén fordul elő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Franklin-társulat kiadásában a következő könyvek jelentek meg: „Magyar-angol szótár” írta Bizonfy Ferencz, kitől már az angol-magyar rész pár évvel ezelőtt hagyta el a sajtót. Igazán hiánypótló mű, mert eddig az angol nyelv segítő eszközeül német szótárakhoz kellett fordulni magyar embernek is. A kötet 480 lapra terjed, háromszor hasábozott, sűrű nyomással. Ára 4 ft. — Ezzel együtt Ballaginak a németek számára írt magyar nyelvtana is megjelent „Moritz Ballagi's Grammatik der ungarischen Sprache für Deutsche”. Ez már a 8-ik kiadás, a mi eléggé mutatja közfelhasználását. Az új kiadást Jónás János rendezte sajtó alá, s a nyelvészet újabb állapontja szerinti változtatásokat is tett benne. A 25 ivre (392 lap) terjedő kötet ára 2 ft 40 kr. — „Heber lant,” szenttörténelmi tárgyú költemények, a család és iskola számára, írta Hoffmann Mór, második kiadás. A csinosan kiállított kis kötet az ó-telamentumból vett tárgyú költeményeket tartalmaz, s ára 80 kr. — „Tárgymutató a döntvényár XVI—XXV. folyamához”, szerkesztette Dárday Sándor. Úgyvédek, bírák használatára való. Ára füzve 2 ft 80 kr, vászonkötésben 3 ft 60 kr.

Uj Petőfi-kiadás. Még nincs két éve, hogy Petőfi összes költeményeinek népszerű és olcsó képes kiadása megjelent, 1878. karácsonyára. Tizenkétezer példányban nyomatták s e nagy kiadás most már majdnem teljesen elfogyott. E siker arra indította a tulajdonos Athenaeum-társaságot, hogy most egy még olcsóbb kiadást rendezzen, képek nélkül. A zsebkiadás, vászonba kötött kötet ára mindössze 1 ft 50 krajczár lesz.

Nyitra megye, melynek főispánja b. Majthényi László, pályázatot hirdet ezen megye monografiájának megírására. Hont megye, melynek főispánja ugyanazon b. Majthényi László, ki Nyitrán, már 1869. óta bírja ezen megye monografiáját kéziratban, a megye levéltárában, hová azt szerzője, Hóke Lajos, minden jutalom várása nélkül, mint a megye másfél évig volt levéltárnoka tette, s hol 14 év óta kiadatlan iver, melyből a «Fővárosi Lapok», a «Hon» és a «Vasárnapi Ujság» annak idején mutatókat közöltek, s a művet kiadásra ajánlották. Ugyancsak Hont megyében a főispán ur 1860-ban Szondi-émléket indítványozott, mire többek közt királyné ő felsége száz forintot ajándékozott. Miben van jelenleg az emlékek állapota?

Fraknói Vilmos, a s. István alapította püspökségek valamelyikének a XI—XIV. századok közti megírására száz arany díjat tűzött ki. Igen örvendetes lenne az eredmény, ha egyszerre mind a tíz püspökség megtalálná saját érdemes történetíróját. De az meg méltányos lenne, ha az érsek és püspök urak, miként az egyes városok és vármegyék teszik, saját egyházmegyéjük történetét megírására és kiadására díj tűznének ki.

«Képes világtörténet» cím alatt indult meg pár évvel ezelőtt Mehner Vilmos kiadásában egy nagyobb irodalmi vállalat. A mű szerzője dr. Ribáry

Ferencz időközben meghalt, s a művet dr. Molnár Antal ismert író és egyetemi magántanár folytatja, ki a középkorral kezdte meg működését e vállalatnál s ebből három (55—57-ik) füzet jelent meg a többi füzetekhez hasonló csinos kiállításban és számos képpel. E füzetek főképp a népvándorlás korával foglalkoznak. Egy-egy füzet ára 30 kr.

„A közlekedési eszközök történetéből”, melyet Wüthl Jákó szerkeszt, a 7—8-ik füzet hagyta el a sajtót. A postákról, a vasutakról a háboru alatti szerepléséről, stb. szólnak közleményei. Ára egy-egy füzetnek 40 kr.

Folyóiratok. „Századok” júliusi füzetének első cikkében Szabó Károly érdekes adatokat sorol elő „A királyi régösökről”, kik hajdan a magyar királyok udvarában a lakomákat regék és énekek által derítették, s kik a rendes udvartartáshoz tartozván, közel a fővároshoz Regtelök faluban laktak. A második cikk is érdekes: Hur krónikája, közli Szilágyi István. Román történelmi forrás ez, mely nyomtatásban először 1856-ban Jassiban jelent meg és czime „Fragment historici”; ó-román nyelven, cyril betűkkel írva és 1495-ből származik, Dragos vajda főkanzellárjától, Hurtól. Nehány szakasza Magyarországról is szól, különösen Máramaros-megyéről. Az egész yvolez pergamén levélre van írva s állítólagos töredéke egy sokat emlegetett óromán krónikának, és épen a románok leghézagossabb történelmi adatait egészíti ki. A német Roesler Róbert s utána Hunfalvy Pál eltiltették a töredéket s a benne foglalt s általuk ki is jelölt adatok tarthatatlanságának alapján kimondták, hogy e krónika al-mű s a hitelességgel bíró kutató-munkák között helyet egyáltalán nem foglalhat. Szilágyi István az egész krónikát lefordította Szálka Péter gyulafelelyi kath. lelkész által, és bemutatja az egész töredéket, hogy hazai tudósaink megíthessék, bírálat alá vehessék. — A „Természettudományi Közlöny” legújabb füzete közli dr. Lengyel Bélának azt az érdekes felolvasást, melyet a társulat estélyen «A semmiről» cím alatt tartott. A többi közlemények: «A petroleum-ről», két geologiai ábrával, Sztéryenyi Hugótól. Dumas emlékbeszéde Regnault Viktor fölött és apróbb közlemények. — A kolozsvári orvos-természettudományi „Értesítő”-ből most egyszerre két füzet jelent meg, egyik a népszerű előadásokból (dr. Berde Áron, dr. Purjesz Zsigmond, Entz Géza, Gamauf Vilmos és dr. Dárdai Jenő közleményeivel) és az orvosi szakból, melybe dr. Purjesz, Benel János, Klug Nándor irtak cikkeket. — A „Keresztény Magyarok” legújabb füzete Csegey Lászlótól, Hatala Pétertől, Varga Dénestől, De Gerando Antoninától, Boros Györgytől, Péterfi Dénestől, Kovács Jánostól ad önálló cikkeket, és több kisebb közleményt, melyek a protestáns egyházi és iskolai ügyekről érdekesen vannak összeállítva.

Két alkalmi beszéd jelent meg Nyiregyházaán Görümbi Péter nagykállóri ref. lelkészétől «A zászló, mint győzelmi jelvény» és «A szerencse változandósága» cím alatt. Az egyik honvédszülő szentelésekor mondatott, a másik egy hanyatott sorsu férfi sirjánál. A füzet ára 25 krajczár, a tiszta jövedelem a nagykállóri ref. egyház orgona-alap javára fordították.

Előfizetési felhívások. Lovasynyi Gyula tanítóképzési tanár Budapesten előfizetést nyit „Vég és vidék” című ismertető művére, mely képekkel fog megjelenni. Előfizetési ára 2 ft. Szerző lakása: Budapest, I. kerület Szentharomszög-tér. — Gyönyögy Sámuel tisztánári ref. lelkész újabb egyházi-irodalmi műveire nyit előfizetést Miskolcraól Ferenczi B. könyvtárus: I. Központi templomi imák, főtékinettel az évszakokra, félévszamba kötvé 2 ft. 2. Vasárnapi és ünnepi imák templomi használatra 2 ft. 3. Magyar protestáns egyházi szónoklatok, 3-ik és 4-ik füzet, egyenkint 1 ft 50 kr., mind a kettő 3 ft. Előfizetési nyit művekre küln is lehet, avagy aláírni s az aláírás kötelezvény gyanánt szol-

gál. — Demeter és Kiss kiadóhivatala Deésről előfizetést hirdetnek Afganisztán Vártán szamasujvári palgár úrminy-magyar kalandáriumára. Afganisztán Vártán a «Bolond Istók» ismeretes alakja, s ő írja a naptárt 1882-re. A ki 55 kr. kapt be Deésre, bérmentve kapja meg az 50 kros küldbe.

A népszínháznak mostani estéit egy látványosság foglalja el: «Utazás a föld körül 80 nap alatt». Verne regényéből Csepreghy Ferencz készítette s már egy ízben megtette a maga hatását, s vidékre is eljutott. Csaknem ugyanazzal a díszletekkel és szereplőkkel adják, kivéve hogy Fogg Phileas szerepében most nem Együd hanem Tihanyi utazik. A főszemélyiség azonban egy fiatal elefánt, Papi, a kinek a darabban az a szerepe van, hogy a megszabadított Anda hercegnő ennek hátán menekül el. De Papi egyébre is képes lévén, külön felvonást szöttek a darabba, hogy bemutassa tudományát. Négy lábával föláll egy dézsa tetejére, táncol, orrával trombitát és harmoniumot fúj, verkit hajt, eszik iszik és egy kutya szolgálja ki; de ez mind nem elég, amehézt állat még fejére is rááll, agyaraival megtámasztva magát. Csirkuzi jelenet, s ez tetszik legjobban.

A képzőművészeti társulat tizenöt festményt küldött el a brüsszeli nemzetközi kiállításra. E festmények a következők: Benczur Gyulától a «Két barát», Mészöly Gézától a «Major», Böhm Páltól a «Czigány», Than Mórtól a «Tudós», Gyárfás Jenőtől a «Gyermekek látogatás», Szathmáry Károlytól a «Bukaresti vásár» és «Metropolis templom», Valentini Jánostól a «Naplof Capri szigetén» és «Czigány leány», Molnár Józseftől «A kútánál», Agghy Gyulától a «Tereferé», Spányi Bélától a «Mocásos», Székely Bertalántól a «Füvés elött» és Vastagh Györgytől két arckép. A párizsi kiállításra küldött képek már visszaértek a műdosárnakba. Ugyanitt folyton nyitva áll az állandó képműcsarnok, de jóformán hiába. Még vasárnap is mindössze négy látogatója volt, képvásárlás pedig még egyetlenség sem történt.

Munkácsy új festménye. Munkácsynak Krisztust Pilátus előtt föltüntető legújabb festményét a párisi Sacre Coeur templom számára akarták megvenni, mely a Mont-Martré magaslatain építetett. Az árban nincs különbség; de a művész mástól. Attól t. i. hogy a templom a forradalmi negyedben építetvén, az sok mindenféle esélynek van kitéve s a művész, ki a képbén magának állandó emléket vélt alkotni, képét meg akarja menteni az ily eshetőségektől.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A történelmi társulat idei vándorgyűlése és kirándulása Sárosmegyében, kiválóan érdekesnek ígérkezik. Angustus 21-én indulnak Budapestről, s a könyvtárak és levéltárak átkutatásával összekötött vándorgyűlésben lengyel történetírók is részt vesznek, miután a sárosi levéltárak a lengyel történetre nézve is sok adatot rejtnek. A magyar történelmi társulat a krakkói tudományos akadémia útján hívta meg a lengyel történetírókat a gyűlésre és Szunjski, a krakkói akadémia titkára, ki maga is jeles történész, most közli a lengyel lapokban az erre vonatkozó felhívást. Az akadémia tudata is már a magyar történelmi társulattal, hogy saját képviselőjeül Smolka Szaniszló krakkói egyetemi tanár és kiváló történetűdóst, küldötte ki. Valószínű, hogy többen is jönnek vele s a földvidéki városok a magyar és lengyel tudósok baráti találkozásának színhelyei lesznek.

A hunyadmegyei történelmi és régészeti társaság e napokban tartotta vándor- és közgyűlést gr. Kun Géza elnöklete alatt. A társulat kirándulása e hó 13-tól 16 ig tartottak. A tevékeny elnök huztatására mindenütt meleg érdeklődés keletkezett ugy a mult emlékei, mint a természeti szépségek iránt s miután az első kísérlet biztató kilátásokkal kecsegteti a társulatot, jövőre sűrű érintkezésben fog állani a vidékkel, hogy lassankint muzeumába összegyűjttesse a föld természeti kincseit és multnak hagyományait s kiadványaiban e szép föld iránt érdeklődő megtalálhassa a szükséges utbaigazításokat. A vándorgyűlés a hátszegi medenceze nyugati felét kereste föl, először is Várhely klasszikus romjait, melynek leleteit eddig úzreker kerítették birtokukba. A vándorut legbecsebb vívmánya egy Mitras-templom szoborkinéseinek megmentése volt. Ha a társulat kellő segélyforráshoz jutna, a templom kiadása sok becses régészeti tárggyal jutalmazná. Még Ulpia Trajana amfiteátrum, a kasztrum is földalattian áll. Sarnisegethusa romjainál Torma Zsófia az emlékek rendszeres fölátása iránt megtevén indítványt, előbb N.-Pestényénél egy hunhalomnak minősíthető dombot ejtett a társaság útjába s több érte-

kes muzeumi tárgyra tett szert. Majd Demus felé indult a kis karaván, hol Longinus római követ mauzóleumát keresik. A gör. kath. templom azonban csak római kövekből, téglákból összetakolt bizanti uránzat, melynek legnagyobb nevezetességét a bejáró fölött látható freskó képezi. A vándor-ut Alsó-Farkadin felé irányulván, ott gróf Lónyay Menyhért kastélyában találtak szives fogadtatást. A kirándulás zárpontjaként *Hátszegzen* fölolvásos ülés rendeztetett. *Kuun Géza* gróf elnöki megnyitót beszédében tájékoztatván a díszes közönséget a társulat céljait felől, *Téglás Gábor* körvonalozta rögtönzött előadásában az ember kökorszaki életét, megragadva az alkalmat, hogy ilyenü és népviseleti cikkek gyűjtésére és adományozására buzdítsa Hátszegvidék értelmiségét. Majd *Torna Zsófia* tartott szintén rögtönözve terjedelmes előadást a hunyadi mezei poliothorai telepek leletéről, előadását egy táblán közszemlére kifüggesztett rajzokkal illusztrálva. *Kuun Géza* gróf elnöki zárszavai után *Nemes Samu* hátszegi járásbíró s a társulat buzgó tagja fejezte ki a hallgató közönség elismerését az élvezetes előadásért.

A székegyelet választmányja Hajós János elnöke alatt tartott ülésén az idei nagygyűlést aug. 28-ikára, *Kézdí-Vásárhelyre* tűzte ki. E nagygyűlés egyik lényegesebb tárgyat a székegyelet kivándorlása vonatkozó előterjesztés fogja képezni. Háromszék megye, továbbá főispánja, alapító tagok lettek, ezenkívül több község s egyesek rendes tagok. A pénzügyminiszter megengedte, hogy az egyelet céljait javára az 1882-dik évre rendezendő, nyerevényekkel egybekötött jótékonyági sorsjáték rendeztesse. Az egyelet tájálommal vette tudomásul *Takács János* alelnök váratlan halálát. Temetésén az egyelet küldöttéig képviseltette magát, ezenkívül egy szép koszorúval adózott a jeles hazafi és buzgó ügybarát emlékének.

A hírlapiról nyugdíjazottak közelebb a „Duna” biztosító társulat 500 frtot ajándékozott. Eddig 12,000 frt gyűlt be készpénzben az intézet tőkéjére, a megajánlott részben kamatozó összegekkel pedig 24,000 frta megy. Az intézet pénzeinek kezelését az első hazai takarékpénztár vállalta el, s itt helyezték el az értékpapírok is. A tagsági díjakból az első hónap 464 frt jött be, ugy hogy a hátralék 24 frt.

Nemzetközi földrajzi kiállítás és kongresszus Velencében. A Velencében jövő hó 15-én megnyíló nemzetközi és földrajzi kiállításra és kongresszusra minden nemzet részéről foly az előkészület, de mindannyi között Magyarország a legelőrehaladottabb. Dr. *Erdősi Béla* kiállítási biztos a napokban tért vissza Velencéből, hol a kiállítási termek berendezéséről intézkedett. A magyar osztály helyisége a II. emeleten három teremből áll s jóval nagyobb, mint a monarchia másik felének helyisége, mely csak két teremből áll, s ettől egészen független és önálló. A bejárat fölött, valamint minden egyes teremben, a magyar czimer és nemzeti lobogók vannak elhelyezve; a palota homlokzatán a kiállítás tartama alatt a többi közt egy díszes magyar czimer és lobogó lesz kitűzve. A kiállításra összesen 52 résztvevő jelentkezett, kik közülbelül 700 tárggyal vesznek részt, a mi máris oly nagy tömeget képvisel, hogy a 3 terem aligha lesz elegendő azok befogadására. A kongresszus már eleve népesnek ígérkezik. Magyarországból a kongresszusra eddig 18 tag van bejelentve. Tagok még mindig jelentkezhetnek *György Aladár* urnál, a „Hon” szerkesztőségében, hol aláírási ívek is szerezhetők. A tagsági díj 15 frank, melynek fejében a tagok vasuti kedvezményben és egyéb előnyökben részesülnek.

MI UJSÁG?

A hőség. Legalább is 30 fok árnyékban; hogy mennyi a hőség a napfényen, azt ugyan kinek volna kedve megmérni a roppant forróságban. Az utcák olyanok, mint a jól fűtött sütő kemencék. A gránitkövezet, a házak oldalai átmelegülnek, s versenyeznek a pörkölő napfényvel, hogy minél nagyobb forróságot támasztsanak. Az aszfalt meglágyul, a faburkolat kátránnyá kiállhatatlan szagot támaszt. Csak a Duna nyújtana menekülést. Minden uszoda tömve van, s e deszka alkotmányok is forrókká vál-

tak; egy óráig várni vetkező kabinért, szintén csak kánikulai gyötrelmem. Az utcák akácjai, kis lombu juharfái fonyadtak. Az emberek napernyővel, levett kalappal, izzadt homlokkal, zsebkendővel törülközővel járnak, keresve az utca árnyas tövét, s bele csapódva napernyőstől a boltok ernyőibe, melyeket jó mélyen leeresztenek, hogy a fényes, égető levegőt valamennyire visszaszorítsák. Ez bizony már így tartót nap óta, s hiába tekintünk a magas égre, eső csak nem mutatkozik. Az alkonyati órákban a városigethe, a budai hegyek közé menekül mindenki, a hol olyan perzsel a gyep, hogy a homokos talajt sem fedi be. És a nyár egyike a század legforróbb nyarának. Párisban oly nagy vízfogyasztást idézett elő, hogy zavarok támadtak, mert a vízvezető készülék nem bírte a mennyiségű vizet szolgáltatni. A jégkészlet elfogyott, s most nyakrafordít készítik a mesterséges jéget. Az élelmi cikkek tartásában is nagy a kellemetlenség, mert hus, gyümölcs hamar romlik. A hűtő italok ára felszökken. Nálunk a vízvezeték megteszi a magáét. Az igaz, hogy meleg az is, de az utcák locsolása könnyen megy, s enyhíti a nagy hőséget és leköti a port. Nehány napszúrás már fordult elő e hó 21-én. A Dunaparton egy eselőd omlott össze s a kórházba kellett vinni. A rózsauztaban pedig egy kőműves halva rogyott le. A ki teheti, gőzhajókot utazik. Vasutakon csak kevés utas jár-ke, azok is az éjjeli vonatokon, a napali vonatok rendszeren üresen érkeznek. Napközben az utcák is néptelenek s csak alkonyat felé áll be a nagyvárosi élénkség.

A Petőfi-szobor bizottsága ülést tartott e napokban Ráth Károly főpolgármester elnöke alatt. A szobor öntésére a müncheni ércöntő műhely, a Röhlich- és Turbein-féle bécsi intézetek és Schlick budapesti cég tettek ajánlatot; a legutányosabbat a Turbein cég, de a bizottság hazai intézet által óhajtván végeztetni az öntést, még érintkezni fog a Schlick féle műhellyel. A szoborra 25,800 frt gyűlt össze és a költségek 24,000 frtra rúgnak. A bizottság Huszár Adolfnak, ki az öntésnél az ellenőrzést fogja végezni, 1000 frtnyi, Ybl Miklósnak pedig, ki a kőműves és kőfaragó munkásokat fogja vezetni, 500 forintnyi tiszteletdíjat szavazott meg. Élénk eszmecserét idézett elő az a kérdés, hogy a szobrot hová állítsák. Voltaképpen a Dunaparton a Heinrich-féle ház előtti tér volt kijelölve, melyet azóta beültettek. Sokan azonban alkalmasabbnak tartanák a város házárt. Végre a bizottság abban állapodott meg, hogy a Heinrich-ház előtti sétány végén helyezzeék el s ezt a helyet fogják a szobor számára kérni a városi hatóságtól.

Garay-ünnep Szegzárdon. Szeptember hó 4-én a Garay szülőházába Szegzárdon emléktáblát illesztettek, melynek ünnepies leleplezését a „Garay szoborbizottság”, a „szegzárdi daleylet” és a „szegzárdi önkényes tornász- s fizilótó-egylet” rendezik, s ezzel együtt zászlószentelést tartanak. Az ünnepieség két napig folyik s tíz pontot foglalnak magukban. Első napon érkeznek a különböző egyletek, testületek. Budapest, Pécs, Bonyhád, Dombóvár, Hőgyész, Tamási, Dunaföldvár, Paks, Kalocsa stb. lesznek képviselve. A fogadtatás ünnepies lesz, este az összes vendégek felvonulnak a Béla-térre, hol Perzel alispán a hatóság és a város nevében üdvözlí őket. 9 órákor a szegzárdi daleylet szerezénádót ad a zászlóanyának. — Szeptember 4-én reggel a Béla-téren gyülekeznek az összes küldött-egylet, testületek és egyletek s kezdetét veszi a Garay-emléktábla leleplezése. A „Hymnusz”-t éneklí, azután alkalmi beszéd lesz, végül a leleplezés és a Szózat” éneklése. 11 órákor rövid misével indul a zászlószentelés. A misét a szegbeverések követik. Ezután közebb lesz az urodalmi vendéglöb-ben. Este pedig daleylet és táncvigalom.

Mátyás király szülőháza. A nagy király szülő-házának kicsinosítása és emléktáblával való megjelölése végett értekezlet volt e napokban Kolozsvárt, Sáni László tanár elnöke alatt. A tanácskozás ki-vánatosnak találta, hogy az ódon ház, melyben jelenleg katonai laktanya van, megvásároltassék, annak stilszerű átalakítása eszközöltessék, s abban valamely nemzeti kulturális intézmény, s leg-kívált múzeum rendeztesse be. Mielőtt az átalakítási munkálatok iránt határozni lehetne, fölkérík a városi mérnököt az épület megvizsgálására s javas-

lat tételére, Szabó Károly és Jakab Elek történetírókat pedig a születési házra vonatkozó véleményeik nyilvánítására.

A műemlékek megóvására vonatkozó törvényezik, mely éven lépett életbe, csupán az építészeti emlékeket veszi oltalom alá, míg az ingó tárgyak most is a külföldre vándorolhatnak, a helyett, hogy a hazai műgyűjteményeket gazdagítanák. Eddigél csak néhány lanya rendelet intézkedett a különféle leletek felől, a nélkül, hogy a tudomány és művészet igényei meg lettek volna óva; mert ha a nemzeti muzeumnak s utána az egyetemnek kiválasztási jogja volt is: sok műtárgy elkerülte ez intézkedést s ránk nézve örökre elveszett. Olasz-, Görög- és Svédországban erre nézve szigorú törvény van, s ugyanilyet nálunk is életbe kíván léptetni a kultuszminiszter, illetőleg a műemlékek megóvására vonatkozó az ingó tárgyakra is ki akarja terjeszteni. Az új törvényjavaslat érdekében már a pénz- és az igazságügyminiszterrel meg is kezdte a tárgyalásokat.

Országos könyvkiállítás. Ráth György kir. itélőtáblai tanácselnök nagyban fáradozik a december hóban megtartandó országos könyvkiállítás létesítésén. A napokban a vallás és közoktatásügyi miniszter megbízásából megkereste a képművésztársulat igazgatóságát, hogy december elejétől hat hétre engedné át a kiállítási s a műcsarnok termeit, kivéve természetesen azon termet, melyet a karácsonyi kiállítás fog igénybe venni. Ráth György a napokban felszólította a hazai könyvkötőket, nyomdászokat és magán könyvtárakat, hogy vegyenek részt a kiállításban. A bejelentési határidő szeptember elseje; ugyanekkor fog megalakulni a kiállítási jury. A kiállított tárgyak tulajdonosai a jury határozata szerint díszesen kiállított dícséró okmányt kapnak.

A pápai állandó színház építése befejezéséhez közeleg. Az építést a sétatérn egy részvénytársaság végezteti. Az ószre a belső berendezéssel is elkészülnek, csak a színpadi díszletek beszerzése marad hátra. Erre sorsjátékok rendeznek, s most tették közzé a felhívást a város és környék színpártoló közönségéhez, főleg a hölgyekhez, hogy nyerevényükül szánt tárgyakat, házimunkát stb. küldjenek be a helyi lap szerkesztőségéhez.

Királyi ösztöndíjak. A trónörökös egybekelésének emlékére ő felsége a monarchia műgyetemei részére ösztöndíj-alapítványokat tett. Ebből a budapestire négy 300 arany frtos ösztöndíj esik, mely már a most megnyíló tanévre kiadatik. A folyamodványok ő felségéhez intézendők s azokban fölemlítendő az intézet, hol a folyamodó megkezdni vagy folytatni akarja tanulmányát, melléklendő a születési bizonyítvány, szegénységi bizonyítvány, mely a szülői vagyon és családi állapotát feltünteti, az érettségi bizonyítvány, továbbá fölemlítendő, hogy az illető élvez-e más ösztöndíjat is. A folyamodványok augusztus 31-ig a cs. és kir. családi javak és alapok igazgatóságánál nyújthatók be Bécsben, a Hofburgban.

Gizella főhercegnő és a magyarok. A müncheni magyar egyelet nemrég Gizella főhercegnőszornak küldöttség által nyújtotta át az egyelet évi működéséről szóló jelentést. A főhercegnőszorn iszen fogadta az évi jelentés díszpildányát át-nyújtó küldöttséget, s azon reményének adott kifejezést, hogy a következő őszszel királyi szülei társaságában hosszabb időre Magyarországra fog jöhetni.

Az ifjabb Bismarck és Lindau Pál Budapestben. Bismarck Vilmos gróf, a híres kancellár fia, ki közelebb nagyon napirenden volt Németországban egy parlamenti beszédje s az erre nyert válaszok által, e hó 19-én Budapestre érkezett. Vele jött Lindau Pál is, az ismert német kritikus és drámaíró, ki „Gegenwart” című lapjában rokonszenvesen szokott foglalkozni Magyarországgal. Bismarck Mehádiára utazik, hol a tavalyi nyarat is töltötte. Lindau csak Budapestig kísérté, hol még eddig nem járt. A hirneves német író az írói körök igen szívesen fogadták. Másnap Hegedüs Sándor képviselővel a Svábhegyre ment, s Jókai villájában tölté a délutánt. Innen a Margit-szigetre vándult, hol írók várták rá, s barátságos társaságban töltötte az estét a sziget felső vendéglőjében. Itt volt Pulszky Ferencz, b. Podmaniczky Frigyes, Urváry Lajos, Halász

Imre, Berczik Árpád, régi ismerőse Neményi Ambrus, stb. A lakoma mellől a cigányzene sem hiányzott, de elmaradt teljesen — Lindau óhajtatása — a toaszt. A társaság éjfélkör vissza, s Lindau a gőzhajón több ízben kifejezést adott az eragadó látványának, melyet a fényárban uszó város nyujt a Dunáról. Hir szerint mind Bismarck, mind Lindau még Terebesre is elmennek gr. Andrassy Gyula meglátogatására, ki az utóbbi napokat a rank-herleini fűrdőben töltötte.

Bécsi turisták Felső-Magyarországon. Press-freund Hugó, az Alpes-egylet tagja; ki az írók és művészek társaságával beutazta Felső-Magyarország egy részét, fölolvást tartott Bécsben a turista-klubban a beutazott vidékekről. S fölolvásának eredménye, hogy a turista-klubból nagy társaság határozta el, hogy a jövő hónapban meglátogassa az aggteleki barlangot, a sztraczenai völgyet és a dob-sinai jégbarlang vidékét.

Ismét új üstökös. A június 23-án feltűnt üstökös még mindig látszik, habár már csak homályosan. Az égtáj ugyan-e részén van most másik üstökös is, de szabad szemmel nem látható. E hó 15—16-ika közti éjjel Scheberl csillagász fedezte föl távcsövével az ann-bouri (Michigan) csillagvizsgálóban, a fuvaros csillagképnél. A bécsi csillagvizsgálóból is észrevették.

Hugo Viktornak Párisban még életében akar-nak szobrot emelni s a bizottság már legközelebb kibocsátja az adakozásra való felhívást; más nemzettek képviselőit is felhívta működésre, Magyarország részéről Kossuth Lajost, Munkácsy Mihályt, Türr tábornokot és Szász Károlyt.

A prági cseh nemzeti színház megnyitása szeptember 11-én lesz, s nemzeti ünnepül rendezik. *Dunaföldváron a „Szelávia” prági biztosító társulat ügynöke száz s néhány házbirtokost esedékes váltókiállításra kötelezett. Egy másik társulat ügynöke bejárta a „Szelávia”-nál biztosítókat, s elhitette velök, hogy a „Szelávia”-bank megbukott: ne fizessenek neki. Nem is fizettek. Most a „Szelávia” a szegény embereket 3—4 forint hátralékért Debreczen, Komárom, Fehérvár bíróságai elé idézte; oly messze természetesen nem mehet-vén, elmarasztaltattak, s most, be sem várva, hogy a szegény emberek az aratásból pénzelhessenek, exekválják őket. Kérdjük: a perrendtartás nem segíthetne a szegény adóson azzal: 1.) hogy ne a tá-vol, hanem saját bírósága elé idéztessek, azon eset kivételével, ha a járásbíró személyesen érdekelve van. 2.) 2—3 frt tartozásért ne rójanak a szegény adószra 4—5 annyi végrehajtási és prókatori költségeket. — Nehány beporlót egyén sürgetésére a királyi tábla vizsgálatot rendelt.

A magyar fűrdők látogatottsága. E hó közepeig szülő kimutatások szerint Balaton-Füreden 758, Harkányban 776, a Herkules fűrdőben 1803, Krapina-Töplíczen 757, a Margitszigeten 545, Pöstyényen 1434, Szliácon 570, Trencsén-Töplíczen 1034, Varasd-Töplíczen 1371 fűrdővendég fordult meg.

Postagalambok a hadseregénél. E hó 14-én érkezett Duna-Földvárra egy altszáz komáromi várból 70 postagalambbal, melyekkel a parancsnokság kísérletet tett, hogy azokat szükség esetén használhassa. A galambok szárnya alatt a következő piros bélyegnyomással felirat olvasható: „K. K. Feldpost Komorn.” Az altszáz a nagy kosáralaku kalitkából délelőtt 10 óráról negyed órai időközökben négyenként bocsátotta föl a galambokat. Előbb, mig az irányt megtalálták, kissé körben repkedtek, azután nyílsebességgel suhantak tova. A galambok 2 és 3/4 óra alatt érkeztek meg Komáromba. Egy hét előtti Eresből tettek próbát az s onnan a galambok 2 óra 5 percz alatt érték el rendeltetési helyüket. E héten még Duna-Szekcsőn tettek kísérletet, a jövő héten pedig Eszéken fognak.

Az öreg Tancsics javára e hó 17-én a fővárosi iparos körben rendezett előadásra szép számú közönség gyűlt egybe és folytonos tetszéssel kísérte az előadásokat, ezek között főleg a munkás daleyvel-ület erőteljes, összhangzó karait és a Balogh László által ügyesen irt „Szabad sajtó” alkalmi színműveket, mely Tancsicsnak a budai fogságból való kiszabadítását tárgyalta. E darab végével az öreg Tancsicsot nemzeti zászló alatt, a Kossuth-induló

hangjainál hozták be a terembe. Hífi neje vezette a félig vak aggastyánt, ki a szívből jött éjleneket alig tudta megköszönni a megindulástól.

A délmagyarországi tanítók gyűlése e hó 19-én ment végre Oraviczán. A tanítók és vendégek közt az ország minden vidéke képviselve volt. Reischel elnök a népiszkolákról, Berecz pedig az országos tanító-gyűlés feladatáról érkezett. A délbent tartott lakomás számos üdvözölő táviratot olvástak fel; este pedig a lövész-kertben ünnepélyt rendeztek, mely jól sikerült. A négyezsz tagból álló társaság másnap a vadregényes Marilla völgybe rándult, onnan pedig Aninát, az osztrák államvasut bányagyarmatát látogatta meg.

A császár megkegyelmezett Helfmann Jessze nihilista nőnek, ki a czárgyilkosok kivégeztetésekor az a körülmény mentett meg a bitófától, hogy anyának érzé magát. A halálos ítéletet a császár örökös kegyeszmunkára változtatta.

Csoda tojás. A vizaknai r. kath lelkész, szentkatolnai Bakk Endre írja, hogy egy ottani román tyukja csodálatos tojást tojt, melyen dombor-alaku irás van. Megvizsgálta az irást s O ROMA betűket talált rajtok oly alakban, mint a román érmeiken. A nevezetes tojást ritkaság gyanánt őrzí s mutogatja.

EGYVELEG.

A „térti-vevény” szó eredete. Midón Kossuth „Pesti Hírlap”-ját a negyvenes évek közepén megindította, Verébelyen, Bars megye egyik főközelekedési pontján, a posta-regale tulajdonosa, mint a „Főv. Lapokban” olvassuk, egy ma is élő derék magyar ur, *Dilles* volt, ki mint első hozta be a magyar nyelvet postáján. Kossuthot igen kellemesen lepte meg e reform. Dillesztől kapta az első magyar postakmányokat s pedig az eddigi „Retour-Recepisse” helyett „visszanyt”. E szó igen bántotta Kossuth nyelvérzékét s tárgyban levelezésbe bocsátkozván a nyelvújítóval, a helyett a „térti-vevény” szót ajánlotta. Dilles ráállott az ajánlatra így Kossuth postai műszava meggyökeresedett.

Egy régi magyar építőmester szobra. A Bártfai régi templomn most javítgatnak, s érdekes építészeti részletek jöttek napfényre a mészrétegek alól. Így a szentély északi sarkában egy domborművű férfi mészszobor, magyarosan pedert bajszszal, kétfelé osztott szakállal, s a 1464-iki évszámmal. Miskovszky Viktor, ki Bártfa műemlékeivel régen foglalkozik, s arról egy nagy munkát is irt, azt sejtí, hogy e szobor Krom István mestert, a kas-sai dóm északi tornyának építőjét ábrázolja, ki 1464-ben végezte be a Bártfai templom szentélyének boltozatát. A mult századok hirneves építészeinek, mestereinek szobrai nemcsak hazánkban, de még a külföldön is felelté ritkák, azért ezen művészi bevégzettséggel faragott dombormű — melyen az eredeti többszínű befestés színei is még észlelhetők — műtörténeti tekintetben felelté becses és nagy fontosságu leletnek tekintendő.

A fővárosi vagyon. Budapest Európában a leggazdagabb városok egyike. A község vagyon, mint a főszámvérvő által legközelebb bemutatott le-tárból kitűnik, a következő: a község alapvagyon 59,833,166 frt, terhe 14,856,524 frt; a kisajátítási alap vagyon 575,501 frt, terhe 20,856 frt; a sors-jegykölesön-törlesztési alap vagyon 1,460,268 frt, terhe 1,594,046 frt. A vagyon összegéből levonva a terhek összegét, marad, mint tiszta vagyon: 45,397,510 frt. Az ingatlanokban, területekben fekvő érték maga 26,603,600 frt; kiterjedések pedig nem kevesebb, mint 1,303,412 ö. öl.

Utazás léghajón az Atlantia-oczeánon keresztül. Samuel A. King tanár New-Yorkból léghajón akar Európába utazni. Barátai már tekintélyes összeget jegyeztek alá a vállalatra. Léghajója körülbelül 100 ezer köbláb terjedelmű lesz, meglehetősen erős és vastag szövetsből. King a gáz ellátását s a levegő behatolását a léggömbbe kaucukgummi alkalmazása által akarja elkerülni. Egy ily szerkezetű s könnygázzal töltött léggömbbel négy-öt napig reméli magát a levegőben fontarthatni. King utja alkalmával nappal a tenger felszínéhez szándékozik közel maradni, éjjel azonban a felső régiókba fog fölszállani.

A villamos világítást legelőször New-Yorkban fogják általánosn alkalmazni. Az Egyesült-Államok fővárosában ez időszert három ezer munkás kéz foglalatossodik a villamos világításhoz szükséges

készülékek föllállítására körül. Már is tizenöt ezer lámpa áll készen. A házak belsejét is Edison-féle villamos fényű lámpákkal fogják világítani és a légszesz nemcsak teljesen ki lesz küszöbölve.

A „Great Eastern” nevű híres ország hajó legközelebb bírói árverés alá kerül.

A filloxxera Franciaországban egy nagy pusztításokat tett a szőlőkben, hogy tavaly 136 millió forint áru bort vittek be, míg a kivitel csak 107 millió forint árut jelentett.

Jelenet a tengeren. A „Newberin” hajó június 27-én kötött ki San-Franciskóban, magával hozva az „Eustace” gőzös matrózait. Az „Eustace” sorá-nak története a következő: A hajó szakácsa, ki már régibb idő óta az elmezavar jelei mutatkoztak, egy nap hirtelen minden ok nélkül a kapitányra rohant s leszurta. Azután egy helyiségbe futott, hol fejszék álltak. A matrózok erre beszárták egy kajútbe, honnan az örült azzal fenyegetőzött, hogy meggyújtja a hajót. S miután a hajón mintegy 2300 hordó lópor volt, a matrózok gyorsan vizre eresztették a mentő csónakokat, sőt miután közben a kajüte-ből füst is kezdett tödulni, a csónakokba rohantak. Alig volt idejük, hogy a hajótól eltávolozzanak, mert pár percz mulva a hajó a szakácsal együtt, iszonyu dördülés közben, a légbé röpült. A matrózok azután sok kiiz-delemmel Mazatlanba eveztek, hol a „Newberin” gő-zös szedte fel őket.

A zseborákat tudvalevőleg csak a 16-ik század óta kezdték használni s még akkor is nagyon ritka volt. A gazdagok és előkelők néha különös alaku órákat rendeltek meg s csaknem minden régi gyűjteményben van ily szépséges alaku óra. Egyik nyakánál fogva felakasztott kacsát ábrázol, mely két lábát gomyrára teszi; a másik lantalaku, a harmadik nyitott almát mutat gyöngyökkel megrakva. Gyakran előfordul a koponya, mint óráalak s többek közt Stuart Máriának is volt ily zseboráca. Né-mely zseborát a mellre reszt közepére alkalmazták. másokat a burnótszelencébe rejtették el. A mult századokban még kettős zseborákat is viseltek. Jellemző, hogy a különös alaku órák rendszeren igen jól voltak készítve s némelyik gépezete még most is használható.

Japán pagodát építettek Párisban az ott már nagy számmal letelepedett japánok számára. Az építéssel megbízott építész a yokohamai pagoda tervét használta fel.

Japánban is nagy mértékben terjed a szocializmus s különösen szaporodnak a gyujtogatással fenyegetések nyílt faragásokon.

A verebek behozatalát az Egyesült-Államokban a yankek már is bánti kezdik, mivel a vetésekben és gyümölcsökben igen sok kárt okoznak s más madarakat elűznek. Pennsylvániában törvényjavaslatot adtak be, hogy a verebek védelmére alkotott törvényeket szüntessék meg. New-Yorkban a verebek ellensúlyozására a pacsrítákat akarják nagyobb mértékben meghonosítani, azonban ez nehezen fog sikerülni, mivel e kis madarak az amerikai száraz forró nyarat és kemény telet alig bírják meg sokáig-

—x— A Riunione Adriatica di Sicurtá trieszti biztosító társulatnak június 30-án Trieszben Damianos Sándor lovag vezérigazgató ur elnökelet alatt tartott közgyűlésén a mult évi 42. zárszámadás az 1880. december 31-iki egyenleg-számlával együtt terjesztetett a részvényesek elé, miután azokat a revizorok megvizsgálván, helyesnek találták. E zárszámadás csupán az elemi biztosításokat foglalja magában minthogy az életbiztosítások csak a folyó triennium azaz 1881. végével fognak bilancirozotni. Minthogy az eme részletes számadásban foglalt számok tételekre a társulat valamennyi ügynökségénél díjtalanul megszereshető nyomtatványokban utalás történik, itt csak a lényegesebb mozzanatok emelendők ki. A számadási jelentés utal az Ausztria-Magyarországban általánosn ismeretes, abnormálisan kedvezőtlen 1880. évi jég- és tűzkárbiztosítási ügyletekre és minthogy a Riunione a társulatok közt, melyek a biztosítások nagyobb számát átvették, első sorban áll, természetesen őt érte a történi károkl jelentékeny része is különösen a jégkárbiztosító szakmában kellett valamennyi osztrák-magyar társulat között a legnagyobb károkozásiget fizetnie. A társulat azonban annak dacára is oly helyzetben van, hogy a lefolyt évre is kielégítő osztalékot nyújthat, miután a jég-kárbiztosítási ügylet Olaszországban nyereséggel végződött, az összes jégkárügylet egyik része előlgyazathól viszontbiztosított és kizárólag a jég-kárbiztosítási szakma vesztéseinek fedezésére külön-tartalék állt rendelkezésre. A társulat a mult évben is tekintélyes üzleti szaporadást jegyezhetett föl, habár a verseny hátartalan volt is. A különféle elemi szakokban (tűz-, jég- és szállítási) kész-pénzjövödelmei 1880-ban hét milliót meghaladtak (7,000,800 frt). A tárca, vagyis a következő évben beszédendő jutalékok több évi biztosítások után

EREDETI
RANSOMES, HEAD & JEFFERIES



GROSSMANN J.
Váci körút 76-ik szám alatt **BUDAPEST** az osztr. államvaspálya közelében.



Eredeti Hofherr Eredeti Mayer Eredeti Jefferies

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A Kisfaludy-társaság évlapjai.
Uj évfolyam.
TIZENÖTÖDIK KÖTET.
1879/80.
Ára kemény kötésben 3 forint.

TARTALMA: Hivatalos közlemények 1879/80. — Szilágyi István. Gróf Teleki József verseiből. — Hegedűs István Euripides és Goethe Iphigeniája. — Dux Adolf. Kisfaludy Károly levele Csapó Dánielhez. — Csiky Gergely. Az angol Bánk-bán. — Mukányi (székfoglaló). — Bachat Dániel. Szládkovics András Detrán című költeményéről. (Székfoglaló). — György Vilmos. Székács József emlékezete. — Lévy József. A muzsák boszúja. — Abonyi Lajos. Az ujjas mándli. — Arany János. Éjféle párbaj.

TANITÓK KÖNYVTÁRA.
Szerkesztik
Dr. KISS ARON és PÉTERFFY SÁNDOR.

I. füzet.
Gyakorlati tanítások
az 1868-iki XXXVIII. és az 1879-iki XVIII. t.-cikknek értelmében készült
népiskolai tantervek.
Ára füzve 80 kr.

II. füzet.
NYELVTUDOMÁNYI ÉRTEKEZLETEK.
Ára füzve 60 kr.

III. füzet.
A magyar népiskolai tanítás története.
I. Füzet. Ára füzve 1 frt 20 kr.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete

Brauswetter János
Szegeden
m. k. szab. chronometer és műórás, feltalálója az első egyedüli kulcs nélkül felhuzható remontoir inga-óráknak stb. Tulajdonosa számos első rendű érem és díszokmányoknak.

Arany és ezüst zsebórák, ugy kulcs nélküli inga-órák (saját szabadalmazott találmányom szerint), továbbá minden egyéb nemű órák és ezüst óralánczok előnyös részletfizetési feltételek mellett.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.
Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete

A. FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

DÖNTVÉNYTÁR.
A magyar királyi Curia semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű **HATÁROZATAI.**
Kiadja: **a „JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY” szerkesztősege.**

Az eddig megjelent évfolyamok:

I. évfolyam egybefüzetve ... 2 frt	XIV. évfolyam ára füzve ... 2 frt
II. évfolyam ára füzve ... 2	XV. évfolyam ... 2
III. évfolyam ... 2	XVI. évfolyam ... 2
IV. évfolyam ... 2	XVII. évfolyam ... 2
V. évfolyam ... 2	XVIII. évfolyam ... 2
VI. évfolyam ... 2	XIX. évfolyam ... 2
VII. évfolyam ... 2	XX. évfolyam ... 2
VIII. évfolyam ... 2	XXI. évfolyam ... 2
IX. évfolyam ... 2	XXII. évfolyam ... 2
X. évfolyam ... 2	XXIII. évfolyam ... 2
XI. évfolyam ... 2	XXIV. évfolyam ... 2
XII. évfolyam ... 2	XXV. évfolyam ... 2
XIII. évfolyam ... 2	XXVI. évfolyam ... 2

Tárgymutató
a DÖNTVÉNYTÁR
(magyar királyi Curia semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai.)
I—XV. folyamához.
Szerkesztették:
Dr. DÁRDAY SÁNDOR, Dr. GALLU JÓZSEF, ZLINSZKY IMRE.
XVI—XXV. folyamához.
Szerkesztette
Dr. DÁRDAY SÁNDOR.
Egy-egynek ára füzve 2 frt 80 kr. — Angolvászonba kötve 3 frt 60 kr.



VASÁRNAPI UJSÁG

Közlési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és / egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre ... 6 *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre 8 frt
félévre ... 4 *
Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre 6 frt
félévre ... 3 *
KIRALMI előfizetésekre a postai postai megjelölt viteldij is eszolandó.

31-ik szám 1881. **BUDAPEST, JULIUS 31.** **XXVIII. évfolyam.**

KOBURG ÁGOST HERCZEG.
(1818—1881.)

A MINEK bekövetkezésétől hetek óta tartotunk, csakugyan bekövetkezett: József főherczeg apósa, Magyarország legelőkelőbb főurainak, legnagyobb birtokosainak egyike, a legtöbb európai uralkodóház rokona, Szász-Koburg-Kohary Ágost herczeg, a bőkezű jeltető, a szépművészetek, jótékonyági czélok, kultúrtoekvések nagylelkű pártolója kisenvedett. Betegségének hire több hét óta tartá aggodalomban nagy kiterjedésű rokonságát s még számosabb tisztelőit, a lapok rendszeren közölték állapotáról a bulletineket, melyek között egy némelyik már fölgöygyülésára reményt költött, midőn végre e hó 27-én virradóra a sürgöny meghozta a leverő gyászhirot, hogy a beteg kisenvedett.

Az elhunyt herczeg unokája volt a forradalmi háboruk alatt ismeretes Koburg tábornoknak, ki ellen a franczia terroristák valószínű hajtóvadászatot tartottak. Ágost herczeg atyja, Ferdinánd Ágost, a dugszadag magyar mágns Kohary Ferencz József leányát, Antóniát vevé nőül, s e házasság tevő őt magyar honpolgárrá. Koharynak ugyanis nem levén fiu ivadéka, királyi adománynyal nyert nagyterjedelmű uradalmainak a koronára kellett volna visszazállani. Ferencz király azonban engedélyt adott, hogy Kohary fiának fogadhassa vejét, birtokait reá hagyhassa, s Koburg a Kohary nevet is fölvegye, a mi által a Koburg-család ezen ága egyike lön Magyarország legvagyonosabb mágns-családainak.

Szász-Koburg-Kohary Ágost Lajos Viktor herczeg 1818. junius 13-án született. S valamint atyja őse lön a Szász-Koburgok katolikus ágának, ugy atyjának testvérbátyja, Ferdinánd herczeg is, nőül vevén Portugália királynőjét, II. Máriát, a most uralkodó portugál királyi házának lön alapítója.

Ágost herczeg 1843-ban kelt össze Mária Klementina orleansi herczegnővel, Lajos Fülöp franczia király leányával, s kezdetben Párisban lakott. Apósa uralmának összeomlásával azonban odahagyta Franciaországot s részint Bécsben, részint magyarországi urodalmain lakott családjával. Midőn III. Napoleon a hires decz. 2-ki államsinyt végrehajtá, egyik első dolga lön elkobozni az Orleánsok birtokait, melyeket azonban később vissza akart adni a volt király leányainak, I. Lipót, Belgium királya, ki szin-

tén veje volt Lajos Fülöpnek, politikai indokból nem utasithatta vissza a hatalmas szomszéd nagylelkűsködését, de Koburg herczeg nem fogadta el a franczia császár e kegyelem morzsáit. A mai köztársaság aztán visszaadta neki is neje birtokait.

Ágost herczeg az osztrák hadseregben vezérőrnagy rangot viselt s az osztrák urak házának 1867 óta örökös tagja volt. Ő volt elnöke a bécsi művész egyletnek is, s igen sokat tett a művészet ápolására, melyben kiváló ismeretekkel bírt. Jövedelmeinek tekintélyes részét költé képek vásárlására és gyermekei nevelésében is az a czél vezette, hogy bennök a szép iránti érzeket kifejtse s a tudományok iránt kedvet csepegtesen. A nevelőkkel és tanárokkal versenyt fűrkészte gyermekei hajlamait és tehetségeit s aggodalmas gondossággal vezette a nemes irányban. «Ha gyermekeim megtalálják a tudományok valamely ágában az igazi nemes élvezetet, nem gondolnak majd az u. n. nagyuri passziókkal, melyek csak kárukra válnának», — ez volt irányelve. Így lön legidősb fiából, Fülöp herczegből alapos numizmatikus, kinek ma már nagyhirű éremtani gyűjteménye van, s így lön másik fia, Ferdinánd, már zsenge



KOBURG ÁGOST HERCZEG.